

**T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ÖĞRETMENLERDE COVID-19 KORKUSU İLE MESLEKİ
BENLİK SAYGISI VE ÖZGECİLİK ARASINDAKİ
İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağrı BALOĞLU

**Enstitü Anabilim Dalı: Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN

AĞUSTOS-2021

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÖĞRETMENLERDE COVID-19 KORKUSU İLE MESLEKİ
BENLİK SAYGISI VE ÖZGECİLİK ARASINDAKİ
İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağrı BALOĞLU

**Enstitü Anabilim Dalı: Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji**

“Bu tez .../.../2021 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Çağrı BALOĞLU

03.08.2021

ÖNSÖZ

Bu tezin yazım sürecinde bana destek olan ve yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Aslan hocama çok teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Tez konumun belirlenmesinden tamamlanmasına kadar geçen her aşamada üstün bilgi ve motive edici tutumunu benden esirgemeyen değerli eğitimci Prof. Dr. Nuri Baloğlu'na teşekkürü bir borç bilir saygılar sunarım.

Yüksek lisans ve tez sürecinde kendisinden esirgediğim zamanı hoş görmesi dileklerimle arkadaşım Emine Birgili 'ye sevgi ve saygılarımı sunarım.

Çağrı BALOĞLU

03.08.2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLOLİSTESİ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	8
1.1. Korku Kavramı	8
1.2. COVID-19 Korkusu.....	8
1.3. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı.....	12
1.4. Mesleki Benlik ve Mesleki Benlik Saygısı.....	14
1.5. Öğretmenlerde Mesleki Benlik Saygısı.....	15
1.6. Özgecilik	18
1.7.1. COVID-19 Korkusu ile İlgili Araştırmalar.....	19
1.7.2. Mesleki Benlik Saygısı ile İlgili Araştırmalar.....	20
1.7.3. Özgecilik ile İlgili Araştırmalar.....	22
BÖLÜM 2: YÖNTEM	25
2.1. Araştırmanın Modeli.....	25
2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	25
2.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	25
2.3.1. Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği.....	27
2.3.2. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği	27
2.3.3. Öğretmen Özgecilik Ölçeği	27
2.4. Verilerin Toplanması	27
2.5. Verilerin Analizi	28
BÖLÜM 3: BULGULAR	29
3.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular.....	29
3.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Dağılımına İlişkin Bulgular.....	29
3.3. Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular.....	33
3.4. Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyine İlişkin Bulgular.....	33

3.5. Öğretmenlerde COVID-19 Korkusunun Maddeler Düzeyindeki Durumuna İlişkin Bulgular.....	34
3.6. Gruplar Arası Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular	37
3.7. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular.....	38
3.8.Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular.....	39
3.9. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular.....	41
3.10. Alan (Branş) Değişkenine İlişkin Bulgular.....	41
3.11. Mezuniyet Durumuna İlişkin Bulgular.....	44
3.12. Görev Yapılan Eğitim Kademesine İlişkin Bulgular.....	48
3.13. Meslekteki Hizmet Yılı Değişkenine İlişkin Bulgular.....	51
3.14. Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Bulgular.....	54
3.15. Dışadönüklük ve İçedönüklük Durumuna İlişkin Bulgular.....	57
3.16.Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki İlişkiler.....	58
3.17. Regresyon (Yordamsal) Analiz Sonuçları.....	59
3.18. Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusunun Mesleki Benlik Saygısını Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular.....	59
3.19. Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusunun Özgecilik Davranışını Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular	60
3.20. Öğretmenlerdeki Mesleki Benlik Saygısının Özgecilik Davranışını Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular.....	61
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	62
KAYNAKÇA	71
EKLER	80
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	80
EK 2. Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği	82
EK 3. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği	83
EK 4. Öğretmen Özgecilik Ölçeği	85

KISALTMALAR

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

COVID-19 : Corona Virus Disease 2019

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları	29
Tablo2: Örneklem Grubunda Cinsiyet Dağılımı.....	30
Tablo 3: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 4: Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 5: Katılımcıların Branş (Alan) Durumlarına Göre Dağılımı.....	31
Tablo 6: Örneklem Grubunun Mezuniyet Durumlarına Göre Dağılımı.....	31
Tablo 7: Katılımcıların Görev Yapılan Eğitim Kademesindeki Dağılımı.....	32
Tablo 8: Katılımcıların Mesleki Hizmet Sürelerine İlişkin Bulgular.....	32
Tablo 9: Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	32
Tablo 10: Katılımcıların Kendilerini İçedönük veya Dışadönük Görme Durumlarına Göre Dağılımı.....	33
Tablo 11: Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyine İlişkin Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	33
Tablo12: Öğretmenlerde COVID-19 Korkusunun Maddeler Düzeyindeki Durumu.....	34
Tablo 13: Öğretmenlerde Mesleki Benlik Saygısının COVID-19 Korkusunun Maddeler Düzeyindeki Durumu.....	35
Tablo 14: Öğretmenlerde Özgecilik Davranışının Maddeler Düzeyindeki Durumu.....	36
Tablo15: COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Ölçeğinin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları.....	37
Tablo 16: Cinsiyet Durumu Değişkenine İlişkin Ortalama Farkları.....	38
Tablo 17: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımları	39
Tablo 18: Katılımcıların Yaş Kategorilerine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	39
Tablo 19: Katılımcıların Yaş Kategorilerine Göre Scheffe Testi Sonuçları.....	40
Tablo 20: Medeni Durum Değişkenine İlişkin t Test Sonuçları.....	41
Tablo 21: Katılımcıların Alanlarına (Branşa) Göre Puan Ortalamaları.....	42
Tablo 22: Öğretmenlerin Branşlarına Göre Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	43
Tablo 23: Ortalamaları Arasında Anlamlı Fark Bulunan Öğretmen Branşlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları	44
Tablo 24: Öğretmenlerin Mezuniyet Durumlarına Göre Puan Ortalamaları.....	45

Tablo 25: Öğretmenlerin Mezuniyet Durumlarına Göre Puanları Üzerinde Yapılan ANOVA Testi Sonuçları	46
Tablo 26: Öğretmenlerin Mezuniyet Kaynaklarına Göre Puan Farklılıkları Üzerinde Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	47
Tablo 27: Öğretmenlerin Görev Yaptığı Eğitim Kademelerine Göre Puan Ortalamaları..	48
Tablo 28: Eğitim Kademelerine Göre Öğretmen Görüşlerindeki Farklara İlişkin ANOVA Testi.....	49
Tablo 29: Eğitim Kademelerine Göre Öğretmen Görüşleri Arasındaki Farkın Kaynağını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Test Sonuçları.....	50
Tablo 30: Öğretmenlerin Görevdeki Hizmet Yıllarına İlişkin Ortalama Puanlar.....	51
Tablo 31: Katılımcıların Hizmet Sürelerine Göre Yapılan Kruskall Wallis H Testi Sonuçları.....	52
Tablo 32: Katılımcıların Hizmet Sürelerine Göre Görüşleri Arasındaki Farkın Kaynağını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane' T2 Testi Sonuçları.....	53
Tablo 33: Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Ortalama Puanlar.....	54
Tablo 34: Gelir Düzeyine Göre Grup Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	55
Tablo 35: Öğretmenlerin Gelir Düzeylerine Göre Grup Görüşleri Arasındaki Anlamlı Farkları Belirlemek Amacıyla Yapılan Tamhane' T2 Testi Sonuçları.....	56
Tablo 36: Öğretmenlerin Dışadönüklük ve İçedönüklük Durumları	57
Tablo 37: Dışadönük ve İçedönük Öğretmenlerin COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranış Puanları Arasındaki Farklara İlişkin t testi Sonuçları.....	58
Tablo 38: Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçlar.....	59
Tablo 39: COVID-19 Korkusunun Mesleki Benlik Saygısını Yordama Düzeyi.....	60
Tablo 40: COVID-19 Korkusunun Öğretmen Özgeciliğini Yordama Düzeyi.....	60
Tablo 41: Mesleki Benlik Saygısının Öğretmen Özgecilik Davranışını Yordama Düzeyi.....	61

Tezin Başlığı: Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki İlişkiler

Tezin Yazarı: Çağrı BALOĞLU **Danışman:** Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN

Kabul Tarihi: 03 Ağustos 2021 **Sayfa Sayısı:** vi (ön kısım) + 79 (tez) + 7 (ek)

Anabilimdalı: Psikoloji **Bilimdalı:** Psikoloji

Bu çalışmanın temel amacı öğretmenlerde COVID-19 korkusu ile mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini Orta Anadolu’da bir il merkezinde bulunan okul öncesi, ilkokul ve ortaokullarda görevli ilköğretim (temel eğitim) öğretmenleri oluşturmıştır. Araştırma örneklemini basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 387 öğretmen den oluşmaktadır. Veriler COVID-19 Korkusu Ölçeği, Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Öğretmen Özgecilik Ölçeği yardımı ile toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu da kullanılmıştır. Veriler SPSS 26 paket programı yardımı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerde COVID-19 korku düzeyi ve Mesleki Benlik Saygısı düzeyi teorik ortalamanın altında, özgecilik davranışı ise üstündedir. Katılımcılara ait görüşlerde demografik özelliklerin tamamına göre yüzde 0,05 düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu ile mesleki benlik saygısı arasında pozitif yönlü, Özgecilik Davranışı arasında da negatif yönlü düşük bir ilişki bulunmaktadır. Mesleki Benlik Saygısı ile Özgecilik Davranışı arasında ise pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmanın temel değişkenleri arasında yapılan Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları ise değişkenler arası ilişkilerin anlamlı olmadığını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları ilgili literatür temelinde tartışılmış ve bulgulara dayalı olarak geliştirilen bazı öneriler de sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı, Öğretmen Özgeciliği

Title of the Thesis: The Relationship Between the Fear of Covid-19 And Professional Self-Esteem and Authority in Teachers	
Author: Çağrı BALOĞLU	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Selçuk ASLAN
Date: 3 August 2021	Nu. of Pages: vii (pre text) + 79 (main body) + 7 (App.)
Department: Psychology	Subfield: Psychology
The main purpose of this study is to examine the relationship between teachers' fear of COVID-19 epidemic disease and professional self-esteem and altruism. The research is designed in relational scanning model. The universe of his research was composed of primary education (basic education) teachers working in pre-school, primary and secondary schools in a city center in Central Anatolia. The research sample consists of 387 teachers determined by the simple random sampling method. Data were collected with the help of COVID-19 Fear Scale, Occupational Self-Esteem Scale and Teacher Altruism Scale. A personal information form developed by the researcher was also used to collect data in the study. The data were analyzed with the help of SPSS 26 package program. According to the findings of the research, as COVID-19 fear level and Professional Self-Esteem level is below the theoretical average and, but Altruism behavior is above theoretical average. There are significant differences at the level of 0.05 percent in the opinions of the participants according to all demographic characteristics. There is a positive correlation between the Fear of COVID-19 Epidemic and Occupational Self-Esteem in teachers and a low negative relationship between Altruism Behavior. There is a positive correlation between Professional Self-Esteem and Altruism Behavior. The results of the Linear Regression Analysis conducted between the main variables of the study, on the other hand, revealed that the relations between the variables were not significant. The results of the research were discussed on the basis of the relevant literature and some suggestions developed based on the findings were presented.	
Keywords: Keywords: Fear of COVI-19, Professional Self-Esteem, Teacher Altruism	

GİRİŞ

COVID-19 hastalığı SARS-CoV-2 (Severe Acute Respiratory Syndromecausing Coronavirus) olarak bilinen virüs ailesine ait pozitif yönelimli ve tek iplikçikli RNA virüsü olan bulaşıcı yeni tip bir solunum yolu hastalığıdır. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'nın resmi internet sayfasında Koronavirüslerin hayvanlarda veya insanlarda hastalığa neden olabilecek büyük bir virüs ailesi olduğu, insanlarda, birkaç koronavirüsün soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha şiddetli hastalıklara kadar solunum yolu enfeksiyonlarına neden olduğu ifade edilmektedir. Yeni tip Koronavirüs Hastalığına SAR-CoV-2 virüsünün neden olduğu belirtilmektedir (<https://covid19.saglik.gov.tr>).

İlk olarak 2019 yılında Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde keşfedilmiş olan bu hastalık, keşfinden bu yana dünya çapında yayılarak COVID-19 pandemisine yol açmıştır (WHO 2020; Hui, Azhar, Madani, Ntoumi, Kock, Dar, Ippolito, Mchugh, Memish, Drosten, Zumla ve Petersen 2019: 264–266). Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü'nün 11 Mart 2020'de COVID-19 medya brifingi açılış konuşmasında koronavirüs salgını bir pandemi olarak ilan etmiş ve durumun bir Uluslararası Kamu Sağlığı Acil Durumu (PHEIC) olduğunu açıklamıştır.

COVID-19 bulaşıcı hastalığı çoğunlukla öksürme sonrası oluşan damlacıkların hava yoluyla hasta bir insandan diğer bir insana bulaşması ile geçmektedir. Ayrıca, temiz durumda olan bir yüzeyin herhangi bir şekilde virüslü bir duruma dönüşmesi ve insanların virüs taşıyan bu kirli yüzeye dokunduktan sonra ellerini ağzına, burnuna ve gözlerine sürerek virüsü hava yollarına taşıması da onların hastalığa yakalanmalarına sebep olmaktadır. COVID-19 virüsü insana bulaştıktan sonra hastalık genel olarak 5-6 günde belirtilerini ortaya koymaktadır. Bu belirtiler kişiden kişiye 2 ile 14 gün arasında da ortaya çıkabilmektedir. Hastalığa yakalanan kişilerde yaygın olarak ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtiler bulunmaktadır. Hasta olan kişilerin çoğunluğunda hafif belirtiler olsa bile, bazı kişilerde zatürre ve çoklu organ yetmezliğine yol açtığı görülmektedir.

COVID-19 ortaya çıktığı 3 Aralık 2019 tarihinden itibaren hızla dünyaya yayılmış ve bir yıllık süre içerisinde hayatını kaybeden insan sayısı 1.505.614 'a ulaşmıştır (<https://covid19.who.int/>). COVID-19 bulaşıcı hastalığına ilişkin Türkiye'deki ilk tespit edilmiş ilk vaka Sağlık Bakanlığı tarafından 10 Mart 2020 de açıklanmıştır. Ülkemizde de hızlı bir şekilde yayılan virüs nedeniyle 3 Aralık 2020 tarihi itibariyle hayatını kaybeden insan sayısı 14.316 olmuştur (<https://covid19.saglik.gov.tr/>).

COVID-19 bulaşıcı hastalığı sosyal yaşamda da bazı kısıtlamaları beraberinde getirmiştir. Bu kısıtlamalar çerçevesinde eğitim sistemlerinin yöneticileri bilim kurullarının kararlarına dayalı olarak çeşitli tedbirler almaya başlamış ve yüz yüze eğitime alternatif olarak uzaktan eğitim yöntemleri benimsenmeye başlanmıştır. Böylece dünya genelinde eğitim sisteminde ilk defa böylesi küresel bir krizle karşı karşıya kalınmış ve 2019-2020 öğretim yılı bahar yarıyılında dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de eğitime ara verilmiştir.

Türkiye eğitim sisteminde ilk olarak 16 Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından ilkökul, ortaokul ve lise eğitimine 1 hafta; Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı Yekta Saraç tarafından da üniversite eğitimine 3 hafta ara verileceği açıklanmıştır. İlerleyen tarihlerde tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitim, televizyon ve internet ortamından eğitim uygulamalarına geçilmiştir.

Aşı çalışmaları konusunda önemli gelişmeler elde edilmiş ve Aralık 2020 tarihi itibariyle ülkemizde de aşılama çalışmaları başlamıştır. Tüm bu gelişmelere bağlı olarak eğitim kurumları için alınan tedbirler de gün be gün değişmektedir. Pek çok öğretmenin salgın hastalık sürecinde kendi güvenlikleri, ailelerinin güvenliği, meslektaşlarının ve öğrencilerinin güvenliği bakımından önemli ölçüde COVID-19 korkusu yaşadığı gözlenmektedir. Literatürde korku, tehdit edici uyarıların algılanmasıyla tetiklenen hoş olmayan duygusal durum olarak tanımlanmaktadır (de Hoog, Stroebe, ve Wit; 2008). COVID-19 salgını psikolojik etkileri oldukça büyük bir korku türü olarak ele alınabilir.

Korkuyu bir sosyal hastalık olarak görmek de mümkündür. İnsanların hem sosyal hem de psikolojik sağlıkları bakımından kavramın üzerinde durulması gerekir. Korkuları değerlendirmek önemlidir (Pakpour ve Griffiths, 2020). Literatürde korkular üzerine yapılmış olan binlerce araştırma bulunmaktadır. Bilimin en temel ölçütlerinden biri ölçmedir. Bilim alanında COVID-19 fobi ve korkusu tanımlanmış ve ölçekleri de geliştirilmiştir (Ahorsu, Lin, Imani, Saffari, Griffiths, ve Pakpour, 2020; Lee, 2020; Bakioğlu, Korkmaz ve Ercan 2020; vd.). Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu ise araştırmacılar tarafından henüz yeni yeni dikkatleri çekmeye başlamıştır.

Benlik saygısı genellikle küresel bir öz değerlendirme olarak tanımlanır. Bireyin kendi yeteneğine, başarısına ve değerli olduğuna ne ölçüde inandığını gösterir. Psikolojik olarak bu durum bir kişiyi başarı, kabullenme ve kişisel güç beklentilerine yanıt vermeye hazırlayan ruh hali olarak görülebilir (Leary ve McDonald, 2003). Mesleki benlik saygısı ise kişinin mesleğine verdiği önemi ve değeri ifade eder ve mesleki uyum ve memnuniyetle ilgilidir (Arıcak ve Dilmaç, 2003; Koç, 1994).

Özgecilik, bir kişinin başka bir kişinin refahını artırmak amacıyla sahip olduğu motivasyonel bir durum olarak kavramsallaştırılmaktadır. Araştırmalar insanların çok çeşitli senaryolar altında özgeci davranma eğiliminde olduğunu gösterse de bencilce davrandıkları senaryoların olduğunu da göstermektedir (Filkowski, Cochran ve Haas, 2016). Öğretmenler için kişilerarası ilişkileri sağlıklı olarak sürdürebilme oldukça önemlidir. COVID-19 salgın hastalığı süreci kuşkusuz öğretmenlerin mesleki benlik saygısı kadar özgecilik davranışlarını da derinden etkilemiştir.

Problem Durumu

COVID-19, farklı kişiler üzerinde farklı etkileri bulunan bir salgın hastalıktır. COVID-19 hastalığına neden olan virüs, hasta kişinin öksürmesi, hapşırması veya nefes vermesi sonucu oluşan damlacıklar yoluyla kişiden kişiye bulaşmaktadır. “Dünya Sağlık Örgütü’nün açıklamalarına göre COVID-19 virüsü ile enfekte olan çoğu insan, hafif ila orta derecede solunum yolu hastalığı yaşayarak ve özel bir tedavi gerektirmeden iyileşebilmektedir. Yaşlı insanlar ve kardiyovasküler hastalık, diyabet, kronik solunum hastalığı ve kanser gibi altta yatan tıbbi sorunları olan insanların ciddi hastalık geliştirme olasılığı daha yüksek olmaktadır (<https://www.who.int>)”.

Bulaşıcı bir hastalıkla karşı karşıya kalan insanlar genellikle bir psikolojik baskı altına da girmektedirler. COVID-19 salgın hastalığının ortaya çıktığı Çin'de, salgının ilk aşamasında yapılan bir kamuoyu araştırmasında katılımcıların yaklaşık üçte birinin orta ve yüksek şiddette kaygı duydukları tespit edilmiştir (Wang, Pan, Wan, Tan, Xu, Ho, ve Ho 2020: 1-25). Bu yönüyle COVID-19 pandemisi yalnızca fiziksel sonuçları değil, insanlar üzerinde psikolojik sonuçları olan bir hastalıktır.

COVID-19 salgını tüm dünyayı ve ülkemizi etkisi altına almıştır. Bu salgından en fazla etkilenen kesim kuşkusuz sağlık çalışanları olmuştur. Salgınla başa çıkama sürecinde pek çok sağlık personeli yaşamını yitirmiştir. Eğitim sistemi, sağlık sektörü kadar olmasa da salgından önemli ölçüde etkilenen diğer bir alandır. Millî Eğitim Bakanlığı salgın sürecinde eğitim hizmetlerini devam ettirebilmek için büyük gayretler sarf etmiş ve çevrim içi eğitim olarak adlandırılan uzaktan eğitim formülünü devreye koymuştur. Eğitim kurumlarında yüz yüze eğitim yapamayacak duruma gelen öğrenciler uzaktan eğitim almış ve salgının seğir durumuna göre de çeşitli çözüm arayışları içerisine girilmiştir. Kuşkusuz bu süreçte pek çok zorluk yaşayan öğretmenler COVID-19 salgınından sosyal ve psikolojik olarak da önemli ölçüde etkilenmişlerdir.

Mesleki benlik saygısı, meslek sahiplerinin yaptığı işin önemini anlamaları, uzmanlıklarını değerlendirmeleri ve çalışma ortamlarında kendilerini buna göre ayarlayabilmelerini sağlayan önemli bir kavramdır. Öğretmenler söz konusu olduğunda, birer rol modeli olan eğitimcilerin kendi rollerini en iyi şekilde gerçekleştirmek ve yeterliliklerini değerlendirmek için daha önemli görülmesi gereken bir konudur. Mesleki yeterliklerin bu şekilde algılanması, şüphesiz, öğretmenlerin eğitim ve öğretim süreçlerinde oynadıkları rollere ilişkin tamamlayıcı nitelikleri keşfetmelerini sağlayan, mesleki özsaygının özünü oluşturmaktadır. Mesleki benlik saygı algısı, öğretmen profesyonelliğinin özünü oluşturduğu için çok önemli bir konudur (Tabassum ve Ali, 2012: 206).

Öğretmenlik mesleğinin amacı genelde insanlığın iyiliği için çalışmakla tanımlanmaktadır. İyi öğretmen olmak sadece konuyu iyi bilmekle, bilgiyi sistematik ve net bir şekilde aktarmakla bağlantılı değildir. Öğretmenlik, duyguları, yardımseverliği, güveni, saygıyı ve dostluğu birleştirip bütünleştirme işidir (Hayes, 2004; akt: Yavuzer, İşmen, Gazioğlu ve Yıldız, 2006: 947). Bu noktada Türk Dil Kurumu tarafından diğerkâmlık olarak ifade edilen özgecilik davranışı öğretmenlerde aranan en önemli niteliği oluşturmaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Bu nitelik, çıkar gözetmeksizin başkalarının iyiliği için özveride bulunmayı bir ilke olarak benimseyen ahlaki tutum olarak da karşımıza çıkmaktadır. Sorunun geniş kapsamı içerisinde, öğretmenlerde COVID-19 korkusu ile mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasındaki ilişkiler öncelikli görülerek bu çalışmada ele alınmıştır.

Bu temelde araştırmanın temel problem cümlesi “öğretmenlerde COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı öğretmenlerde COVID-19 korkusu ile mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmanın temel amacı çerçevesinde COVID-19 korkusu ile mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasındaki ilişkilerin öğretmenlerin sahip oldukları demografik değişkenlere göre incelenmesi ise çalışmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Bu amaca uygun olarak belirlenen araştırma alt problemleri aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın Alt Problemleri:

1. Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik düzeyi ne durumdadır?
2. Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik düzeyi öğretmenlerin;
 - 2.1. Cinsiyet durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
 - 2.2. Yaş temelinde oluşturulan gruplar arasında farklılık göstermekte midir?
 - 2.3. Evli öğretmenler ile bekar öğretmenlerin görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

2.3. Öğretmenlerin görev yaptıkları branşlarına göre oluşturulan gruplar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.4. Eğitim düzeyi temelinde oluşturulan gruplar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.5. Görev yapılan eğitim kademesine göre oluşturulan gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

2.6. Meslekteki hizmet süresi temelinde oluşturulan gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

2.7. Aylık gelir düzeyi temelinde oluşturulan gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

2.8. Kendini dışadönük algılayan öğretmenler ile içedönük algılayan öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

3. Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

3.1. Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısını ne düzeyde yordamaktadır?

3.2 Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, öğretmen özgeciliğini ne düzeyde yordamaktadır?

3.3. Öğretmenlerdeki mesleki benlik saygısı öğretmen özgeciliğini ne düzeyde yordamaktadır?

Araştırmanın Önemi

COVID-19 salgın hastalığı dünya genelinde ilerledikçe yeni sorunlar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için de bazı korku ve kaygıların oluşmasına neden olmuştur. Öğretmenler bu süreçte sadece okullarında virüsü kapma endişesi değil, aynı zamanda, ailelerinin güvenliğin de düşünmek kaygı ve korkusu da yaşamışlardır. Bu durum öğretmenlerde oluşan COVID-19 korkusunun sosyal ve psikolojik açıdan ele alınmasını gerekli kılmıştır.

Öte yandan öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu onların mesleki benlik saygısı ve özgecilik davranışlarını da derinden etkilediği düşünülmektedir. Bu kapsamda COVID-19 korkusunun öğretmenlerdeki mesleki benlik saygısını arttırırken, özgecilik

davranışlarını da önemli ölçüde azalttığı düşünülebilir. Bu araştırma ile durumun açıklığa kavuşturulması hem öğretmenlerin kendilerine hem de eğitim sistemi için önemli verileri ortaya koymuş olacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın temel sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır.

1. Çalışma, Orta Anadolu'daki bir ilin il merkezinde bulunan okul öncesi, ilkokul ve ortaokullarda görevli öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Çalışma, araştırmacının ele aldığı değişkenler ile sınırlıdır.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin veri toplama araçlarına samimi ve doğru yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Tanımlar

Benlik Saygısı: Benlik saygısı bireyin kendisine karşı olumlu ya da olumsuz tutumudur (Rosenberg, 1965'ten Akt. Güloğlu ve Kararımak, 2010).

Mesleki Benlik Saygısı: Bireyin kendi mesleğini ne kadar önemli ve değerli gördüğünün yanında, bireyin mesleki uyumunun ve doyumunun bir ön koşulu olarak kabul edilir (Arıcak, 1999 Akt. Körükçü ve Oğuz, 2011).

Özgecilik: Herhangi bir ödül beklentisi olmaksızın bir yardım etme davranışdır (Ümmet, Ekşi ve Otrar, 2013).

Korku: Tehlike düşüncesinin uyandırdığı duygusal bir reaksiyondur (Beck, Brown, Steer, Eidelson ve Riskind (1987)'den Akt. Gençöz, 1998).

Kaygı (Anksiyete): Bir tehdit altında hissedilen korku ve gerginlik durumudur (Büyüköztürk, 1997).

Pandemi: Bir kıta hatta tüm dünya yüzeyinde yayılan ve etkisini gösteren hastalık anlamına gelmektedir (Tunç ve Atıcı; Ataç ve Uçar, 2006)

BÖLÜM 1

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik davranışlarına ilişkin bir teorik temel oluşturulmuş ve konu ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili bulunan yurt dışı ve yurt içi araştırmaların özetleri verilmeye çalışılmıştır.

1.1. Korku Kavramı

Korku, tehlike düşüncesinin uyandırdığı duygusal bir reaksiyondur (Beck, Brown, Steer, Eidelson ve Riskind (1987)'den Akt. Gençöz, 1998). Bu reaksiyon potansiyel bir tehditle başa çıkabilmek için enerjiyi harekete geçirmeye hizmet eden bir duygu durumudur. İnsanlar tehditler karşısında korkulara verecekleri tepkileri ayarlayamadıklarında çeşitli uyum sorunları yaşayabilmektedirler.

Korku, kendine özgü kaygı ve dalgalanmaları da içeren öznel bir bilinç deneyimidir (LeDoux, 2014). Pek çok psikolojik, sosyolojik ve genetik faktör korku ile ilişkilendirilebilir. Bazı kişiler daha çok genetik, psikolojik, biyolojik, eğitimsel ve durumsal faktörlerin bir kombinasyonu nedeniyle korku duygusuna diğerlerinden daha yatkın olabilirler. Söz konusu olan korku kaynağı insanları kitlesel olarak etkileyen bir pandemi olunca, bu süreçte bireyler savunmasız kalabilir ve önemli travmatik deneyimler yaşayabilirler.

1.2. COVID-19 Korkusu

Aralık 2019'da Çin'in Wuhan bölgesinde ortaya çıkan salgın Dünya Sağlık Örgütü tarafından yeni tip koronavirüs COVID-19 pandemisi olarak açıklanmıştır. Dünya geneline hızla yayılan virüs 5 Aralık 2020 tarihine gelindiğinde, küresel olarak 65.257.767 vaka sayısı ile 1.513.179 insanın ölümüne sebep olmuştur (WHO 2020). Türkiye'de Sağlık Bakanının 18 Mart 2020 tarihinde basına yaptığı açıklamada, "Koronavirüsle mücadelemizde bugün ilk kez bir hastamı kaybettim. Kendisi 89 yaşındaydı, virüsü Çin temaslı bir çalışanından aldı." ifadeleri kullanılmıştır (Milliyet, 18 Mart 2020). Salgınla karşı yoğun mücadeleye rağmen Türkiye'de de 5 Aralık 2020 tarihine gelindiğinde hasta sayısı resmi rakamlara göre 533.198 olarak kayıtlara geçmiş ve hayatını kaybedenlerin sayısı da 14.705 olmuştur (<https://covid19.saglik.gov.tr/>).

Salgının yayılması ve hükümetler tarafından alınan önlemler insanlarda panik ve stresin artmasına da neden olmuş, pek çok ülkede insanlar erzak stokları yapmıştır. ABD, Türkiye, İtalya ve Fransa'dan COVID-19 korkusuyla intihar edenlerin haberleri yayımlanmıştır. Pandeminin ilk aşamasında uzmanlar fiziksel sağlığı korumanın yollarını açıklamışlar, hastalık yayıldıkça ruh sağlığını korumanın da önemini vurgulamaya başlamışlardır (Korkmaz, Bakioğlu ve Ercan, 2020).

COVID-19 salgını, insanların fiziksel sağlığı ve yaşamlarını tehdit etmenin yanı sıra stres, korku ve depresyon gibi çok çeşitli psikolojik sorunları da tetikleme olasılığı ile gündeme gelmiştir. Pek çok insanda ortaya çıkan kaygı ve panik durumları neredeyse virüs kadar hızlı yayılmaya başlamış, bu süreç sonrasında ortaya çıkabilecek psikolojik etkileri en aza indirebilmek adına bazı önlemler üzerinde durulmaya başlanmıştır.

Pandemiler ortaya çıktığında, kimi durumlarda salgının nasıl önlenebileceği ve tedavi yolları konusunda da bilim dışı fikirler veya komplo teorileri ortaya çıkabilmektedir. Douglas'ın (2018) in belirttiği gibi, “İnsanların gerçeği bilmeye epistemik bir ihtiyacı vardır ve insanlar kendilerini güvende hissetmek için varoluşsal bir ihtiyaç duymaktadırlar. Kriz zamanlarında bu ihtiyacın karşılanamaması çeşitli komplo teorilerini çekici hale getirebilmektedir. Bu süreçte sosyal medyanın insanlar üzerindeki etkisini de göz ardı etmemek gerekmektedir.

Yanlış iddialar tedavi arayışını geciktirebilmekte ve ölümlerle sonuçlanabilecek davranışları bile teşvik edebilmektedir. Böylesi bir durumda ülkelerde hükümetlerin aldığı kararlara temel oluşturacak bilim kurullarının önemi ortaya çıkmaktadır. Bilim temelli kararların alınması ve ihtiyaç duyulan bilgilerin tutarlı bir şekilde kamuoyuna ulaştırılması önemli bir devlet görevi olmaktadır. Böylece insanlar sahte tedaviler veya yalan yanlış beyanlara karşı da korunmaya çalışılmaktadır.

Pandemi tanım olarak, dünyaya yayılan bir salgın demektir. Modern tanımlar arasında “geniş salgın, genellikle nüfusun büyük bir bölümünü etkileyen çok geniş bir alanda salgın ve bir bölge, ülke, kıta veya küresel olarak yayılan veya meydana gelen” tanımları bulunmaktadır (Morens, Daszak, Markel, ve Taubenberger, 2020). İlk vakalar nedeni

bilinmeyen pnömoni olarak isimlendirilmiş daha sonra yapılan araştırmalar ile hastalığa yeni bir virüs'ün sebep olduğu açıklanmış ve Şubat 2020'de bu hastalığa yeni tip bir koronavirüs hastalığı 2019 COVID-19 adı verilmiştir.

Pandemiler ölüm olasılığını beraberinde getirdiği için insanlar için çeşitli duygusal çağrışımlar oluşturur ve psiko-sosyal stres faktörleriyle ilişkilendirilirler. Salgın sürecinde insanların güven duygusu zedelenebilir. Bireyler sadece ortaya çıkan enfeksiyonla değil, çeşitli bulaş kaynaklarına da dikkat etmek zorunda oldukları için sevdiklerine ve diğer insanlara karşı bir korku ve kaygı durumu da geliştirebilirler (Strong, 1990: 293).

Bu korku ve kaygı durumunun oluşmasında bulaşı önlemek için yapılan çeşitli kısıtlamaları, aile ve arkadaşlardan ayrı kalma durumlarını, yiyecek, maske ve ilaç kıtlığını, ücret kaybı, karantina veya diğer sosyal mesafe programları ile sosyal izolasyonu da hesaba katmak gerekir. Taylor, Landry, Paluszek, Fergus, McKay, ve Asmundson, (2020) Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan bir araştırmada koronavirüs ile ilgili anksiyete belirtileri olarak insanlarda gözlenen beş semptom aşağıdaki gibi ifade edilmiştir. Bunlar:

- (1) Tehlike ve kontaminasyon (bulaşma) korkusu,
- (2) Ekonomik sonuçlarla ilgili korkular,
- (3) Koronavirüsle ilgili yabancı düşmanlığı,
- (4) Zorunlu kontrol ve güvence arayışı,
- (5) Travmatik stres.

Benzer bir çalışmada Schimmenti, Billieux ve Starcevic (2020) ise dört korku alanı belirlemiştir. Bunlar:

- (1) Vücut için duyulan korku,
- (2) Diğerleri için duyulan korku,
- (3) Bilmeme korkusu,
- (4) Eylemsizlik korkusu.

Öğretmen stresi akademik olarak araştırılan, eğitimciler ve araştırmacılar tarafından üzerinde tartışılan bir konudur (Kyriacou, 2001; Lazarus ve Folkman, 1984). COVID-19 salgın hastalık döneminden önce, öğretmenlerin en önemli stres faktörlerini iş yükü ve öğrencilerin davranışlarının yönetimi konusu oluşturmuştur (Boyle, Borg, Falzon, ve Baglioni, 1995). Salgın ile öğretmen ve öğrenciler için bilişsel ve duygusal olarak zorlayıcı pek çok gelişme yaşanmıştır. Bu dönemde öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun iş yükü ve öğrenci davranış sorunlarından kaynaklanan stresi geride bıraktığı söylenebilir.

Bireylerin strese karşı koyabilmek için çeşitli stratejilere başvurdıkları bilinmektedir. Stresle başa çıkabilmek için genel olarak izlenen iki yol bulunmaktadır. Birinci grup stratejiler davranış odaklıdır. Bu tür başa çıkmada bireyler stres kaynağı olarak gördükleri yapıyı değiştirmeyi amaçlayan davranışlar sergilerler (Pogere, López-Sangil, García-Señorán ve González 2019). Örneğin COVID-19 korkusu olan bir kişinin maske takması, ellerini yıkaması ve mesafe kuralına uyması davranışsal başa çıkma için bir örnek olabilir. Stresle başa çıkabilmede ikinci grup stratejileri duygusal başa çıkma stratejileri oluşturmaktadır. Bireyin COVID-19 korkusunu azaltmak için duygusal bir destek araması ise bu tür stratejilere verilecek bir örnek olabilir.

Gerek davranışsal gerekse duygusal zorlukları ile COVID-19 korkusu öğretmenler üzerinde stres yaratan önemli bir sorun olmuştur. Öğretmenlik mesleğinin duygusal yönü ağır basan bir meslek olması ve öğretmenlerin öğrencileriyle olan ilişkileri dikkate alındığında eğitim sektöründe duygusal başa çıkma stratejilerinin daha ön planda olduğu söylenebilir.

Salgın sürecinde yaşanan en önemli gelişmelerden biri eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan öğretim sistemine geçilmesi olmuştur. Uzaktan eğitim tekniğine hazırlıklı olmayan öğretmen ve öğrenciler için bu durumun ayrı bir stres kaynağı oluşturduğu söylenebilir.

Bu süreç içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kısa adıyla EBA olarak bilinen Eğitim Bilişim Ağı Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu aracılığı ile TV ortamına taşınmıştır. Aynı dönemde üniversitelerin de çevrimiçi ders altyapılarını güçlendirmesi

yoluyla eğitim ve öğretimi dijital ortamda yürütmesi salgına karşı tedbir olarak uzaktan eğitim sürecinin hızlandırmıştır. Bu süreçte öğretmenler hızlı dijital dönüşümüne yeterince hazırlanmadan görev yapmak zorunda kalmıştır. Yeni becerilere, yetkinliklere ve kaynaklara sahip olmak zorunda kalan öğretmenler yeni normalin yükünü de hızlı bir şekilde üstlenmişlerdir.

Bu dönemde öğretmenler hem COVID-19 korkusu hem de görevlerinin gerektirdiği beceriler için önemli sıkıntılar yaşamışlardır. COVID-19 salgın hastalığı dünya genelinde ilerledikçe yeni anlatılar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Araştırmalar, çocukların virüsten ciddi şekilde hasta olma olasılıklarının daha düşük olduğunu, ancak kesinlikle bağışık olmadıklarını ve virüsü yayabileceklerini ortaya koymuştur. Bu durum eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler için de ciddi bir endişeye de sebep olmuştur. Öğretmenler sadece okulda bir şekilde virüsü kapma endişesine sahip değil, aynı zamanda, ailelerinin güvenliğin de düşünmek durumunda da kalmışlardır. Bu durum öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun sosyal ve psikolojik açıdan ele alınmasını gerekli kılmıştır.

1.3. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı

Benlik kavramı doğuştan gelmez, birey tarafından çevre ile etkileşim yoluyla ve bu etkileşim üzerine düşünülerek inşa edilir. Benlik kavramının bu dinamik yönü sonuç olarak benlik saygısı olarak ortaya çıkar. Benlik kavramı benlik saygısı ile ilişkilidir. Benlik, bireyin kendisini nasıl gördüğü, nasıl algıladığı ve kendisi hakkında zihnindeki yansımaların ortaya çıkış biçimi olarak tanımlanabilir. Super'e göre (1963) benlik, bireyin kendisine hakkındaki algılarının bir organizasyonudur. Kulaksızoğlu ve Dilmaç'a göre (2000) benlik kişinin kendisi hakkındaki değerlendirmeleridir.

Psikolojik açıdan benlik; bireyin çevresini algılaması, onu değerlendirmesi ve yapılandırması sonucunda yine aynı çevreye yönelik tepkide bulunmasının en önemli dayanağı olarak görülmektedir (Bacanlı, 2001). Tüm motive edilmiş davranışların temeli olarak görülebilir. İnsanlar, eylemde bulunur ve ardından yaptıkları hakkında başkalarının ona söylediklerini yansıtma süreci yoluyla öz değerlendirme kavramlarını geliştirirler. Bu yansıma, kişinin kendini başkalarının beklentilerine göre değerlendirdiği bir eylemi içermektedir (Franken, 1994: 443).

İnsanın kişiliğinin temelinde "ben" vardır. Benlik ile kastedilen ise genellikle kişinin kendi varlığının veya kimliğinin, diğerinden veya çevreden ayrı bir nesne olarak bilinçli yansımasıdır. Benlik hakkında düşünmenin çeşitli yolları vardır. En yaygın kullanılan terimlerden ikisi, benlik kavramı ve benlik saygısıdır. Benlik kavramı, bireydeki kendiliğin bilişsel veya düşünen yönüdür (kişinin kendi imajıyla ilgili) ve genellikle "karmaşık, organize ve dinamik bir öğrenilmiş inançlar, tavırlar ve düşünceler sisteminin bütünlüğüdür ve her bireyin kendi kişisel varoluşu hakkındaki doğruluğu varsayar " (Purkey , 1988).

Benlik algısı ile ilgili bu durum bize bireylerin sahip oldukları benlik algısının var oluş biçimleri ve yönelimleri üzerinde belirleyici olduğu sonucunu vermektedir. (Bayat, 2003: 7). Benlik saygısı bir kişinin kendisi hakkındaki değerlendirmelerinde önemli ve değerli olduğuna dair inanışlarını ifade etmektedir (Suraiya, N. ve Jamal, S. (2011). Kişinin kendisine verdiği değerle ilgilidir. Psikolojik olarak, kişiyi başarı, kabullenme ve kişisel güç beklentilerine göre yanıt vermeye hazırlayan bir ruh halidir (Leary ve McDonald, 2003).

Bilim adamları benlik algısı konusuna farklı açılardan yaklaşmışlardır. Maslow ve Rogers kendini sevme ve kendine saygının insanın temel gerçekçi benlik ihtiyaçlarından biri olduğunu savunmuşlardır. Maslow'a göre, en az bedensel ihtiyaçlar kadar önemli olan kendine saygı (öz-saygı) ihtiyacı, bireyin karşılaması gereken ve onu karşıladıkça doyum elde edilen bir ihtiyaçtır. White'a göre de bireyler yetkinlik duygusu ya da daha fazla bir duygu edinene kadar çaba sarf ederler. Adler ise, yeganelik (unique) ve üstün olma duygularının (yüksek özsaygı) diğer bazı duygulardan daha evrensel (kuşatıcı) olduğunu savunmaktadır (FragerandFadiman 1998: 97; Vroom and Deci 1972: 31- 32; Eisenberg, 1979, s: 2; akt. Bayat, 2003, s. 10).

Rosenberg (1965) benlik saygısını “benliğe karşı olumlu ve olumsuz tutum” olarak tanımlamaktadır. Benlik saygısı benliğin duygusal bileşenidir. Coopersmith (1981), benlik saygısını bir kişinin kendi yetenekleri hakkındaki değerlendirmesi ve duyguları olarak ifade etmiştir. Arıca ve Dilmaç’ a göre (2003) benlik saygısı genellikle fiziksel

görünüş öz saygısı, akademik öz saygı ve sosyal öz saygı gibi daha spesifik veya alanla ilgili özsaygı ile karşılaştırılır.

Benlik saygısı düşük olan bireylerin duygusal olarak daha savunmasız olduğu ve iş yerlerinde başkalarıyla daha az etkileşime girdiği iddia edilmektedir. Örneğin, Rosse, Boss, Johnson ve Crown (1991), benlik saygısı düşük olan bireylerin kişilerarası ilişkilerde daha az etkili olma eğiliminde olduklarını ve hem insanları kişiliksizleştirmeye hem de başkalarıyla ilişkilerinde yetersizlik duyguları yaşamaya yatkın olabileceğini öne sürmektedirler. Yüksek benlik saygısı algısı ise Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohs (2003) tarafından inisiyatif, güçlü başa çıkma becerileri, güven duyguları, değerlilik duygusu, zorluklar karşısında ısrar, kendine olumlu bakma, kendini beğenme gibi olumlu özelliklerle ilişkilendirilmiştir.

Janssen, Schaufeli ve Houkes'e göre (1999) benlik saygısı yüksek insanlar kendileri hakkında iyi düşünür, aidiyet ve güvenlik duygusu hissederler ve başkalarına saygı duyarak onları takdir ederler. Aynı zamanda hayatta başarılı olma eğilimindedirler. Çünkü zorlukları göğüsleme ve istediklerini başaramama riskini alma konusunda kendilerine güvenirler. Olumlu arayışlar için daha fazla enerjiye sahiptirler. Bu bağlamda, Hobfoll ve Freedy (1993), yüksek benlik saygısına sahip bireylerin iş stresleri ve buna eşlik eden sonuçlardan daha az sarsılmalarının beklendiğini savunmaktadır. Benzer şekilde Maslach (1993), tükenmişliğin ortaya çıkmasının bir kendini değerlendirme ve kendini kavramsallaştırma sürecini içerdiğine işaret ederek tükenmişlikte benlik saygısının önemini vurgulamaktadır.

1.4. Mesleki Benlik Kavramı ve Mesleki Benlik Saygısı

Meslek insanların geçimlerini sağlamaları, yaşamsal gereksinimleri karşılamak için yaptıkları iş olarak ifade edilse de sadece geçim sağlama yolu ya da gelir elde etme kapsamında ele alınamaz. Çünkü meslek daha kapsamlı olan, farklı bir yeteneğin kullanılması ve bir yeteneğin geliştirilmesi, belli bir çalışma ortamı, yeni bir yaşam şekli demektir (Kuzgun, 1986). Meslek bireyin sadece kendi ihtiyaçları için değil, aynı zamanda diğer insanlara faydalı olabilmek için yaptığı ve karşılığında ise gelir elde ettiği etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2000). Birey meslek seçimi ile aynı zamanda yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan işini de seçmiş olmaktadır (Deniz, 2001).

Mesleki benlik saygısı, çalışanın kendi mesleğine duyduğu saygıyı ifade eder. Kişiler mesleklerine karşı bir değer yargısı geliştirir ve bu yargı onun yaptığı işe yönelik oluşturduğu memnuniyet, gurur ve saygının bir derecesi olarak karşımıza çıkar. Mesleki benlik saygısını yüksek düzeyde yaşayan kişilerde mesleki uyum ve mesleki doyum düzeyi de yüksek seviyede olmaktadır. Mesleki benlik saygısı kişinin mesleğini ne ölçüde değerli ve önemli gördüğü ile ilgili bir durumdur. Bireyin benlik saygısı, bireysel uyumu ve ruhsal sağlığı için ne kadar gerekli ise bireyin mesleki benlik saygısı da iş doyumunu ve uyumu için o kadar gerekli olarak görülebilir (Arıcak, 1999; Arıcak ve Dilmaç, 2003, Baloğlu ve diğ. 2006).

Mesleki benlik saygısı; kişinin seçtiği meslek hakkında yarattığı değerlilik inancıdır. Kişi, bireysel özelliklerine göre mesleğinin kendisine ne ölçüde uygun olacağı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmelerin yapılmaması durumunda tercih edilen mesleklerin topluma ve kişiye zarar verebileceği düşünülmektedir (Sayın, 2003). Işık (2006), bireylerin kişisel algılarına göre uygun bir mesleği tercih ettiklerini belirtmiştir. Ek olarak, kişisel benlik algısı, insanların kendilerini nasıl değerlendirdikleri, nasıl davrandıkları, çevreden gelen tepkiler ve belirli bir konuda başarılı olup olamayacakları ile ilgilidir.

1.5. Öğretmenlerde Mesleki Benlik Saygısı

Mesleki benlik saygısı öğretmenler için de önemli bir kavramdır. Öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olabilmeleri için kendi mesleklerini değerli ve önemli görmesi gerekir. Çünkü öğretmenlik, bir ulusun varlığı ve geleceğini hazırlama sorumluluğunu üzerine alan kişilerin seçmiş taşımakta olduğu sorumluluğu vurgulayan bir meslektir. (Tekişık, 1986; Aydın, 2007)''.

Toplumlar mevcut bilgi birikimini ve yaşam tecrübesini öğretmenlerin önemli rol üstlendiği bir süreçte yeni kuşaklara aktarmakta, öğretmenler toplumun mevcut ve gelecekteki koşullara hazırlanmasında önemli etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle özellikle gelişmiş ve gelişme yolunda ilerleyen tüm ülkelerde öğretmenlerin yetiştirilmesine büyük önem verilmektedir. Geçmiş dönemlerden günümüze öğretmenlerin eğitim-öğretim içerisindeki yeri ve toplumsal yapı içindeki konumlarının önemi hiçbir zaman azalmamış,

tersine bilgi toplumu özelliği taşıyan ülkelerde eğitim sistemi içindeki rolü ve önemi daha da artmıştır. Toplum içinde her zaman öğretmenlik saygıdeğer bir meslek olarak algılanmaktadır. (Aslan ve Köksal Akyol, 2006; Erişen ve Çeliköz, 2003)

Bireyin yaşamında benlik saygısının önemi kadar mesleki benlik saygısının da etkili bir değişken olarak, her meslekte önemi büyüktür bu mesleklerden biri de öğretmenliktir. Mesleğin verimliliği ve etkinliği bakımından mesleki benlik saygısı önemli görülmektedir. LoVette'e (1997) göre öğretmenlerin, öğrencilerinde olumlu davranış gelişimini sağlayabilmeleri için öncelikle kendilerinin beklenen bu davranışlara sahip olması gerekmektedir. Bu çerçevede öğretmenlerde olumlu davranışlara sahip olmaları ile mesleklerine ilişkin olumlu bir algı geliştirmeleri ilişkili görülmektedir. Bu durum mesleki benlik saygısı ile bağdaştırılabilir.

1.6. Özgecilik

Özgecilik, başka bir kişinin refahını artırma motivasyonudur. Kişinin kendi refahını artırma motivasyonu olan egoizm ile tezat teşkil eder (MacIntyre, 1967). Özgecilik kavramı en çok fedakârlık kavramı ile karıştırılır. Fedakârlık kelimesi zaman zaman özgeci davranışın bir alt kümesine atıfta bulunmak için kullanılmaktadır.

Özgecilik ilk kez ünlü Fransız düşünür Auguste Comte tarafından dile getirilmiştir. Sosyal psikolojide özgecilik kendi gereksinim ve çıkarlarından vazgeçerek karşı tarafa yardım etme davranışı sonucunda bireyde oluşan manevi doyum duygusu olarak tanımlanmıştır (Çiftçi, 2003). Özgecilik hiçbir kişisel çıkar gözetmeksizin başkalarına yararlı olmak olarak da ifade edilebilir. Özgeci davranış gösteren bir birey kendisinin istek veya ihtiyaçlarından ziyade karşısındakinin ihtiyaçlarını düşünen bir davranış sergiler. Bu davranış sonucunda bireyde manevi bir mutluluk meydana gelir ve bu durum bir iyilik hali olarak görülür (Seligman, 2007).

İnsanın doğasında sosyal olma güdüsü vardır. İnsan çevresindeki insanlarla sürekli iletişim içerisinde. İnsanların çevreleriyle kurdukları ilişkiler incelendiğinde öne çıkan kavramlardan birisi de yardımlaşma davranışdır (Cüceloğlu, 1993). Özgeciliğin en popüler kavramlaştırılması, bireyin bir ödül veya çıkar beklenmeksizin başkaları için hareket etmesi şeklindedir. Bu durum, değişik bir anlatımla yardımseverlik olarak da

ifade edilebilir. Esasen literatür bulguları da özgecilik kavramını prososyal ya da yardımseverlik davranışı olarak tanımlanmaktadır (Karadağ ve Mutağçılar, 2009).

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin fedakâr ve özgeci olmaları gerektiği üzerinde durulmaktadır. Özgeci insanlar, olaylar, kişiler karşısında ussal vicdanına dayanarak davranır; başkaları ile eş duyum (empati) içerisindedir; onları onlar kadar anlayabilir, başkalarının zararına olan davranışlardan sakınır ve başkalarının yararına olan amaçlara yönelir (Başaran, 2000).

Öğretmenler fedakâr olması gereken meslek mensuplarıdır. Fedakârlık, herhangi bir beklenti olmaksızın başkalarına yardım etmek olarak tanımlanabilir. Scott ve Dinham (1999) öğretmenler için en güçlü motivasyon faktörlerinin fedakârlık, bağlılık ve kişisel gelişim olduğunu belirtmişlerdir. Eğer öğretmenler eğitim kurumlarında istenen düzeyde fedakârlık davranışlarına sahip değiller ise, eğitim sisteminde beklenen sonuçlara ulaşmak mümkün olmayacaktır. Ülkemizde yapılan bir araştırmada öğretmenlik mesleğini icra eden kişilerde en fazla tatmin duygusunu yaşamasını sağlayan iki değişken başkalarına yardım etme ve sorumluluk olarak tespit edilmiştir (Özdayı, 1992).

Öğretmenlik, öğrencilere yardım etme sürecini içeren bir meslektir. Öğretmenlik mesleği için özgecilik davranışı olmazsa olmaz bir durum arz etmektedir. Bu nitelik bir öğretmen için arzu edilen önemli bir yeterlik olarak da görülebilir. İşte bu nokta, öğretmen özgeciliğinin mesleki benlik saygısı nasıl bir ilişki içerisinde bulunduğunu da ortaya koymayı gerektirmektedir.

1.7.1. COVID-19 Korkusu ile İlgili Araştırmalar

Li, Miao, Zeng, Tarimo, Wu ve Wu (2019) tarafından yapılan bir araştırmaya Çin'in Henan Eyaletinde 88.611 öğretmen katılmış ve araştırma sonuçlarında COVID-19 salgınının öğretmenlerdeki kaygı yaygınlığının yüzde 13,7 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Talidong ve Toquero (2020) tarafından Filipinler'de yapılan bir araştırmada ise yukarıdaki sonuçların tam tersi olarak öğretmenlerin yüzde 92,7'sinin COVID-19 kaygısı nedeniyle kalabalık yerlere gitmekten çekindiği tespit edilmiştir. Aynı öğretmenlerin %91,7'sinin COVID-19 nedeniyle yaşam tarzını değiştirdiği ve %92,7'sinin aile üyelerinin enfekte olabileceğinden korkmakta olduğu ve buna bağlı olarak hayatlarında psikolojik stres veya kaygının belirginleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Karaca, Selçuk ve Kalaycı (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 korkusundan daha fazla etkilendikleri ve COVID 19 korkusu nedeniyle ikamet ettikleri yeri değiştirebilecekleri tespit edilmiştir. Aynı araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinden düzenli olarak spor aktivitelerini yapanların COVID-19 korkusuna karşı koruyucu bir etki oluşturdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, genç öğretmenlerin depresyon, kaygı ve psikolojik esneksizlik düzeylerinin yaşlı öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ölçer (2019) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adayları sınıf düzeyine göre ele alınmış ve birinci sınıftaki öğrencilerin öğretmen benliklerinin dördüncü sınıftaki öğrencilerden daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Özşahin ve Aksoy (2020) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelik, sağlık yönetimi, ebelik, anestezi, ilk ve acil yardım gibi sağlık bölümlerinde okuyan üniversite öğrencilerinin Covid-19 korku düzeyleri öğrencilerin bazı demografik niteliklerine göre incelenmiştir. Araştırmaya katılan 923 üniversite öğrencisinin bildirdiği görüşlere göre öğrencilerdeki Covid-19 korku düzeyinin kronik rahatsızlığı bulunanlar ile bulunmayanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Varol ve Mehmet (2020) tarafından yapılan bir araştırmada bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile COVID-19 korku düzeylerini etkileyen faktörler araştırılmıştır. Araştırmaya 18-65 yaş arası 467 kişi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bu yaş grubundaki bireylerde psikolojik dayanıklılığın COVID-19 korkusunu yüzde 6 oranında yordadığı tespit edilmiştir.

Yakut, Kuru ve Güngör (2020) tarafından yapılan bir araştırmada sağlık çalışanlarında Covid-19 salgın hastalık korkusu ve tükenmişlik arasındaki ilişkide aşırı iş yükü ve çalışanlarda algılanan sosyal desteğin anlamlı etkisinin olup olmadığı ele alınmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre aşırı iş yükünün; sağlık çalışanlarında Corona Salgın Hastalık korkusunun tükenmişlik üzerindeki kısmi aracı etkiye sahip olduğunu, çalışanların algılanan sosyal destekleri üzerinde ise tam aracı etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sağlık çalışanlarının aşırı iş yükü ile tükenmişlik algısı arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin düzenleyici bir role sahip olduğu da ortaya konmuştur.

Çubuk (2020) tarafından yapılan bir araştırmada COVID-19 salgını yükseköğretim öğrencilerindeki durumu ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmaya toplam 13 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Corona virüs sürecine yönelik yaşantılarından yola çıkılarak kayıp nesnelerinin neler olduğu ve bu kayıplara verilen tepkiler üzerine nasıl yansıtma yaptıkları ele alınmıştır. Çalışma üniversite öğrencilerinin kayba verdikleri tepkilere bakıldığında çoğunun depresyon tepkileri olduğu gözlenmiştir.

Özkan ve Kumcağız (2020) tarafından COVID-19 salgınında bireylerin algıladıkları stres ve kaygı düzeyleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın katılımcıları Giresun ilinde çeşitli mesleklerde çalışan 303 kişiden oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Koronavirüs salgını sürecinde katılımcılarının kaygı düzeylerinin yüzde 84; el yıkama alışkanlıklarının da yüzde 87 oranında arttırdığı tespit edilmiştir.

Aksoy ve Atılğan (2020) yaptıkları bir araştırmada katılımcıların COVID-19 korkusu ve yaşam doyum düzeyinin orta düzeyde olduğu fakat buna karışın iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı ortaya konmuştur.

Sargın ve Kutluca (2020) tarafından yapıla bir araştırmada COVID-19'a bağlı yaşanan salgın sürecinde yetişkinlerin yaşadıkları zorluklar, güçlükler ve tepkilerin neler oldukları araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre yetişkinlerin özellikle ruhsal açıdan olumsuz etkilendikleri ve salgına karşı farklı tepkilerde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın (2020) tarafından COVID-19 korkusu ile depresyon, anksiyete, stres ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuna göre bireylerin COVID-19 korkusu düzeyi arttıkça depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinde arttığı sonucu çıkmıştır.

1.7.2. Mesleki Benlik Saygısı ile İlgili Araştırmalar

Baloğlu, Karadağ, Çalışkan ve Korkmaz (2006) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerdeki benlik saygısı ile iş doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Tarama modelinde tasarlanan çalışmanın örneklem grubunu İstanbul ili, Kadıköy ilçesindeki 17 ilköğretim okulunda görevli 420 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlik mesleğin saygınlığını arttırmaya yönelik çalışmaların, yine öğretmenlerin iş doyumlarını arttıracak çalışmalarla desteklenmediği takdirde durumun yarar değil, aksine zarar getireceği vurgulanmaktadır. Çalışmada öğretmenlik mesleğinin saygınlığını arttırmaya yönelik çalışmaların iş doyumunu arttırıcı etkenler olan ücret, güvenlik, sosyal haklar gibi boyutlarla desteklenip, paralel olarak yürütülmesi önerilmektedir.

Uslusoy, Gürdoğan ve Kurt (2016) tarafından yapılan bir araştırmada hemşirelerde mesleki benlik saygısı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda hemşirelik mesleğini isteyerek seçen hemşirelerin mesleki benlik saygılarının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte çalıştığı birimden memnun olmayan hemşirelerin mesleki benlik saygılarının ise daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre hemşirelerin mesleki benlik saygıları ile meslektaşlarına karşı dayanışma gösterme tutumlarının iyi düzeyde olduğu ve mesleki benlik saygılarının arttıkça meslektaş dayanışması tutumunu gösterme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Efiliti ve Çıkkılı (2017) tarafından yapılan bir çalışmada Orta Anadolu'daki bir devlet üniversitesinin “Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü” öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre özel eğitim bölümü öğrencilerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre “öğrencilerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasında cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre de bir farklılık bulunmadığı” ortaya konmuştur.

Aslan ve Akyol (2006) okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygıları çeşitli değişkenler açısından ele alınmış ve incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygılarının devam edilen sınıf düzeyine göre anlamlı olarak

değişmediği, fakat buna karşın öğrencilerin öğretmenliği tercih nedeninin tutum ve mesleki benlik saygıları bakımından anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca, ailede öğretmen olmasının öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir.

Dılmaç, Çıkılı, Işık ve Sungur'un (2009) yaptıkları çalışmada teknik öğretmen yetiştiren okullardaki öğretmen adaylarında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, mesleki benlik saygısı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında olumlu (pozitif) yönde bir ilişki ortaya konmuştur. Araştırmalarında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların alt boyutlarının mesleki benlik saygısını yordadığı; bu kapsamda sevgi ve uyum alt boyutlarının mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı yordayıcı etkisinin bulunduğu ancak değer alt boyutunda bu etkinin görülmediği tespit edilmiştir.

Kutlu ve Soğukpınar (2015) yaptıkları bir araştırmalarında, rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısını çeşitli değişkenlerle ilişkisi bakımından incelemişlerdir. Araştırmalarında elde ettikleri sonuçlara göre rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasında olumlu (pozitif) yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Camadan, Baştopçu, Tosun, Yangın ve Kılıç'ın (2018) birlikte yaptıkları bir çalışmada öğretmenlerde mesleki benlik saygısı ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik tutumları arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlarda mesleki benlik saygısı, psikolojik danışma ve rehberlik kapsamında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenleri ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik tutum arasında orta düzeyli, anlamlı şekilde ilişki olduğu; bu değişkenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik tutumları yüzde 11 oranında açıkladığı tespit edilmiştir.

Harmanakaya'nın (2018) yaptığı bir araştırmada ise özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin mesleki benlik saygıları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin mesleki benlik saygıları ile umut düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, yaş, meslekteki kıdem süresi ve çalıştığı kurum türü açısından anlamlı bir farklılığın olup olmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda elde

edilen bulgulara göre mesleki benlik saygısının medeni durum, yaş ve katılımcıların çalıştığı kurum türüne göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna benzer şekilde umut düzeylerinde ise demografik değişkenler bakımından anlamlı farklılıklar oluşturmadığı tespit edilmiştir. Mesleki benlik saygısı ile umut düzeyi arasında ise pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

1.7.3. Özgecilikle İlgili Araştırmalar

Karadağ ve Mutağçılar (2009) tarafından yapılan bir çalışmada öğretmenlerinin özgecilik düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular araştırmada yer alan öğretmenlerin özgecilik düzeylerinin yükseğe yakın bir seviyede olduğunu göstermiştir.

İşmen ve Yıldız (2005) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının özgecilik ve atılganlık düzeyleri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre yüksek düzeyde özgeci olan öğretmen adaylarının düşük düzeyde özgeci olan adaylara göre öğretmenliğe ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmada atılgan olan öğretmen adaylarının çekingen olan öğretmen adaylarına göre daha özgeci oldukları belirlenmiştir.

Ekşi, Sayın, Çelebi (2016) tarafından yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin özgecilik ve otantiklik seviyeleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin özgecilik ile otantiklik seviyeleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Öğretmen adaylarının özgecilik tutumları Yıldırım ve Topçuoğlu (2016) tarafından yapılan bir araştırmada ele alınmıştır. Araştırmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan ve cinsiyetini 369 kadın ve 128'i de erkek olarak belirten toplam 517 öğrenci katılmıştır.

Araştırma toplanan veriler öğretmen adaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyoekonomik düzey, bölüm gibi demografik değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin özgecilik tutumlarının sadece bölüme göre farklılık

gösterdiği; cinsiyet, sınıf düzeyi ve sosyoekonomik düzeye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Köksal, Gürsoy ve Yapar (2018) tarafından yapılan bir araştırmada Özgeci davranışların çalışan performansı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya kamuda çalışan 103 kişi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre özgeci davranışlar çalışanların iş performansını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir.

Khalınbaylı (2018) yükseköğretim kurumları öğrencilerinde özgecilik ve mükemmeliyetçilik anlayışları arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışma yapmıştır. Araştırma İstanbul'da 13 üniversitelerde öğrenim görmekte olan 250'si kadın, 250'si erkek olan toplam 500 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerde özgecilik davranışı ve mükemmeliyetçilik arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarında kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla özgeci davranışta bulundukları, yaşı küçük olan üniversite öğrencilerinin büyük olan üniversite öğrencilerine göre daha az özgeci davranış gösterdikleri de tespit edilmiştir.

1.7.4. COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki İlişkilere Yönelik Araştırmalar

Dilmaç ve Ekşi (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin sahip oldukları değerler ile özgeci davranışlar mesleki benlik saygısı açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sahip oldukları değerler ve özgeci davranışlar ile mesleki benlik saygıları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Boylu (2020) Üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeyleri ile empatik eğilim ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 bahar döneminde bir devlet üniversitesinin Psikoloji ve Sosyal Hizmet Bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıfında okuyan 333 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin empatik eğilim düzeyi arttıkça özgecilik düzeyleri artmaktadır sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin benlik saygısı düştükçe özgecilik düzeyleri artmaktadır.

Güleç ve Ayaz (2017) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının benlik saygıları ve mesleki benlik saygıları çeşitli değişkenler açısından ele alınıp incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 420 öğretmen adayından oluşturmıştır. Araştırma bulgularına öğrencilerin mesleki benlik saygısı düzeylerinin anabilim dalı, yaş, sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü ve ailede öğretmen olup olmama değişkenlerinden etkilenmediği; ancak cinsiyet ve yükseköğretimdeki tercih sırası değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Yukarıda verilen araştırma sonuçları ışığında literatürde COVID-19 korkusunu ele alan araştırmalar (Işıklı 2020; Li, Miao, Zeng, Tarimo, Wu ve Wu 2019; Talidong ve Toquero 2020 ; Karaca, Selçuk ve Kalaycı 2020; Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi 2019; Ölçer 2019; Özşahin ve Aksoy 2020; Varol ve Mehmet 2020; Yakut, Kuru ve Güngör 2020; Çubuk 2020; Özkan ve Kumcağız 2020; Aksoy ve Atılğan 2020; Sargın ve Kutluca 2020; Yalçın 2020) Mesleki Benlik Saygısını ele alan araştırmalar (Baloğlu, Karadağ, Çalışkan ve Korkmaz 2006; Aslan ve Akyol 2006; Dilmaç, Çıkılı, Işık ve Sungur 2009; Kutlu ve Soğukpınar 2015; Uslusoy, Gürdoğan ve Kurt 2016; Efilti ve Çıkılı 2017; Camadan, Baştopçu, Tosun, Yangın ve Kılıç 2018; Harmankaya 2018) ve Özgecilik Davranışlarını ele alan araştırmalar (İşmen ve Yıldız 2005; Karadağ ve Mutaftılar 2009; Ekşi, Sayın, Çelebi 2016; Yıldırım ve Topçuoğlu 2016; Köksal, Gürsoy ve Yapar 2018; Khalınbaylı 2018) bu değişkenleri gerek eğitim alanında gerekse de eğitim dışındaki alanlarda tek boyutlu olarak ele alan çok sayıda çalışmanın bulunduğu göstermektedir. Fakat bu değişkenler arasındaki ilişkileri ikili ya da çoklu olarak ele alan çalışmaların son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Literatürde bu üç değişkeni birlikte ele alan herhangi bir çalışmaya da rastlanmamaktadır. O nedenle bu çalışmada öğretmen örnekleminde COVID-19 korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışları arasındaki ilişkiler üç boyutlu olarak ele alınmış ve incelenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri toplama sürecinin detayları ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiği açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2012; 2011).”

2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, 2020-2021 eğitim ve öğretim yılı güz yarısında, Orta Anadolu’da bulunan bir ildeki resmi ve özel ilköğretim (temel eğitim) kurumlarının okul öncesi, ilköğretim ve ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada etik sorunlara yol açmamak nedeniyle çalışmanın yürütüldüğü il “Orta Anadolu’da bir il olarak” kodlanmıştır. Araştırmanın örnekleme basit seçkisiz örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı araştırmanın katılımcılarına elektronik ortamda ulaştırılmıştır. Veri toplama aracı araştırma evreninin tamamına ulaştırılmış fakat geri dönüş sayısı toplam 390 olarak gerçekleşmiştir. Yanıtlanan veri toplama araçlarının ilk incelenmesi sonucunda yönergeye uygun olarak doldurulmadığı tespit edilen 3 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır. Araştırma örnekleminde görüşleri değerlendirmeye alınan anket sayısı 387 birim olarak gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanmış ve katılımcıların bu durumu veri toplama aracı üzerinde beyan etmeleri istenmiştir.

2.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri üç adet ölçek yardımı ile toplanmıştır (EK-1). Her bir ölçeğin araştırma kapsamında kullanılabilmesi için ölçek geliştiricilerinden e-posta yoluyla yazılı izinler alınmıştır (EK-2, EK-3, EK-4).

Araştırmacı tarafından hazırlanarak bu üç ölçeğin ön kısmı olarak oluşturulan demografik bilgiler formunda katılımcıların cinsiyet, medeni durum, branş, mezuniyet durumu,

çalışılan öğretim kademesi bilgileri ile katılımcıların kendilerini dışadönük veya içedönük olarak tanımlamalarına ilişkin bilgileri yer almıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği: Kişilerin COVID-19 hastalığından kaynaklanan korku düzeylerini ölçmek amacıyla Ahorsu ve arkadaşları (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Bakioğlu, Korkmaz ve Ercan (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek beşli Likert tarzında tepki verilen, tek faktör içeren bir yapıdadır ve yedi maddeden oluşmaktadır. Puanlaması beşli likert tipi bir derecelendirme sistemi ile (Kesinlikle katılmıyorum'dan Kesinlikle katılıyorum'a uzanan) yapılmaktadır. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekte bulunan tüm maddelerden alınan toplam puan bireyin yaşadığı (Koronavirüs) COVID-19 korku düzeyini yansıtmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan 35'tir. Ölçekten yüksek puan almak bireyin yüksek düzeyde Koronavirüs korkusu yaşadığı anlamına gelmektedir. Ölçek için hesaplanan iç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa değeri) .88'dir. Bu araştırmada hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ise ,85 olarak bulunmuştur.

2.3.2. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği: Arıcak'ın (1999), geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yaparak geliştirdiği Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği kendi tercihleri doğrultusunda bir mesleği seçmiş, profesyonel bir alanda meslek edinmeye yönelik bir eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaşında ve üzeri yaşta olan bireylerin ilgili mesleğe dair duydukları saygı temelinde sahip oldukları tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeleri içeren toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki olumlu maddelerin numaraları şöyledir: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. Maddeler. Ölçekte yer alan ve tersten puanlanan olumsuz maddeler ise: 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddeler için puanlamada "Tamamen Katılıyorum" seçeneğini işaretleyenlere 5, "Katılıyorum" işaretleyenlere 4, "Kararsızım" için 3, "Katılmıyorum" 2 ve "Kesinlikle Katılmıyorum" için 1 puan verilirken; olumsuz maddelerde "Tamamen Katılıyorum" seçeneğine 1, "Katılıyorum"a 2, "Kararsızım"a 3, "Katılmıyorum"a 4 ve "Kesinlikle Katılmıyorum"a 5 puan verilmektedir. Her maddenin puanları toplanarak toplam puan elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan

30, en yüksek puan 150'dir. Ölçeğin güvenirliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi, ölçeğin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan ve Likert tipi ölçekler için öncelikle kullanılan Cronbach α güvenirlik katsayısının hesaplanması, diğeri ise testin tekrarı yöntemiyle elde edilen güvenirlik katsayısıdır. 152 öğrenciye uygulanan ve madde analizi sonucunda 30 maddeye inen ölçeğin SPSS paket programında Cronbach α güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu örneklem grubunda yapılan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ise ,89 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin kendi içinde tutarlı ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

2.3.3. Öğretmen Özgeciliği Ölçeği: Yavuzer, İşmen-Gazioğlu, Yıldız, Demir, Meşeci, Kılıçaslan ve Sertelin (2006) tarafından geliştirilen ölçek, öğretmenlerin özgeci davranışlarını tespit etmeyi amaçlayan 5'li likert tipi, 18 madde ve "Güncel Durumlarda Yardımseverlik, Sosyal Sorumluluk/Paylaşma ve Acil Durumlarda Yardımseverlik, Bağışta Bulunma" olarak adlandırılan 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler, "hiçbir zaman" seçeneğinden başlayıp "her zaman" seçeneğine doğru 1'den 5'e puanlanmaktadır. Ölçekte en düşük puan 18, en yüksek puan ise 90'dır. Ölçekten elde edilecek yüksek puan daha çok özgeci davranışların göstergesi olarak kabul edilmiştir. Alt boyutlar Güncel durumlarda yardımseverlik: 7., 8., 9., 10., 11., 13. Maddeler, Sosyal sorumluluk/Paylaşma: 12.,14.,15.,16.,17.,18. Maddeler, Acil durumlarda yardımseverlik: 4., 5., 6. Maddeler, Bağışta bulunma: 1., 2., 3. Maddelerdir. Boyutlar, ilgili literatürde özgeci davranışlar başlığı altında ele alınan davranışlarla tutarlılık göstermektedir. Belirlenen faktör yapısının güvenirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa değerleri alt ölçekler için 0.75 ile 0.80 arasında değişmektedir. Ölçek için Guttman testi yarılama katsayısının 0.78, test tekrar test yönteminde toplam puan korelasyon katsayısı .88'dir. Ölçeğin bu örneklem grubunda yapılan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ise ,92 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin psikometrik özelliğinin yeterli olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri COVID-19 salgın hastalık nedeni ile elektronik ortamda toplanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan üç adet ölçme aracı ve kişisel bilgi formu ile birlikte Google Forms yardımı ile elektronik uygulama formu haline dönüştürülmüştür. Hazırlanan elektronik veri toplama aracı çalışma kapsamında il merkezindeki ilköğretim

kurumlarında görevli öğretmenlere sosyal medya paylaşım araçları yardımı ile ulaştırılmıştır. Doldurulan ölçeklerin geri dönüşü aynı yöntemle gerçekleştirilmiştir.

Ölçek uygulamasına katılan öğretmenlere araştırma kapsamında bildirmiş oldukları görüşlerin araştırma dışı amaçlarla kesinlikle kullanılmayacağı, yanıtlarının hiç kimseye paylaşılmayacağı belirtilmiştir. Ölçekler sadece gönüllü olan öğretmenlere uygulanmıştır. Yönergelerde yanıtların nasıl verileceği hakkında bilgi verilmiştir. Elektronik ölçeği cevaplama süresinin 10-15 dakika sürdüğü gözlenmiştir. Ölçek uygulamasına toplam 395 öğretmen katılmış fakat 8 ölçek hatalı doldurulması nedeni ile değerlendirme kapsamından çıkarılmıştır. Araştırmada görüşleri değerlendirmeye alınan öğretmen sayısı 387 olarak gerçekleşmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler öncelikle ön kontrolden geçirilmiş, doğru cevap verilmeyen (çapraz yapma, sürekli aynı cevapları işaretleme vb.) görüşler analiz sürecine dahil edilmemiştir. Veriler SPSS 26 Paket Programı ile çözümlenmiştir. Çözümlemede frekans, yüzde, minimum-maksimum değerler, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Normallik testi sonuçlarına göre ikili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalar için ANOVA testi tercih edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Analizi tekniği ile belirlenmiştir. Elde edilen istatistiki sonuçlar tablolar şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırma verilerinin yorumlanmasında kullanılan değer aralıklarının hesaplanmasında ölçek üzerinde bulunan maddelerin minimum 1.00 ve maksimum 5.00 puan ile puanlanmasında dayalı olarak değer aralıkları 0,80 puanlık aralıklarla 5 seviyede oluşturulmuştur. Değer aralıkları ve ifade ettiği nitelikler aşağıda verilmiştir.

Puan	Değer Aralığı	Değer İfadesi
5	4.21 – 5.00	TAM
4	3.41 – 4.20	ÇOK
3	2.61 – 3.40	ORTA
2	1.81 – 2.60	AZ
1	1.00 – 1.80	HİÇ

BÖLÜM 3

BULGULAR

Bu bölümde araştırma örneklemini tanıtıcı bulgulara ve araştırmanın problemine yanıt aramak üzere oluşturulan alt problemlere ilişkin yapılan istatistiksel analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

3.1 Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular:

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyini belirleme amacıyla kullanılan ölçeklerin güvenirlik düzeyleri Cronbach Alpha (α) testi ile sorgulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1
Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach Alpha	Madde Sayısı
COVID-19 Korkusu	,85	7
Mesleki Benlik Saygısı	,89	30
Özgecilik	,92	18

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan COVID-19 Korkusu Ölçeğinin Cronbach Alpha Güvenirlik katsayısı ,851 olarak bulunmuştur. Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğinin ,890 ve Özgecilik Ölçeği ise ,924 bulunmuştur.

3.2. Örneklem Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Dağılımına İlişkin Bulgular

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin örneklem grubundaki cinsiyet dağılımına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Örneklem Grubunda Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	237	61,25
Erkek	150	38,75
Toplam	387	100,00

Tablo 2’deki sonuçlara bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin 237’sinin (%61,25) kadınlardan oluştuğu, 150’sinin de (%38,75) erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3
Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Değişken	Min	Max	Ortalama	Std. Sapma
Kaç Yaşındasınız	25	63	35,54	9,23

Tablo 3’te araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin yaş düzeyi durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin en genç yaşta olanı 25 ve en yaşlı olanı 63 yaşında bulunmaktadır. Örneklem grubundaki tüm öğretmenlerin yaş ortalamaları ise 35,54’tür.

Tablo 4
Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni Durum	n	%
Bekar	219	66,60
Evli	168	43,40
Toplam	387	100,0

Tablo 4’te görülüşü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin yüzde 66,60’sı kendini bekar, yüzde 43,40’ı ise evli olarak belirtmiştir.

Tablo 5
Katılımcıların Branş (Alan) Durumlarına Göre Dağılımı

Branş (Alan)	n	%
Sınıf Öğretmeni	219	56,6
Okul Öncesi Öğretmeni	51	13,2
Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni	48	12,4
Yabancı Dil Öğretmeni	39	10,1
Matematik ve Fen Alanı Öğretmeni	24	6,2
Güzel Sanatlar Öğretmeni	6	1,6
Toplam	387	100,0

Tablo 5’te görüldüğü üzere araştırmanın katılımcılarının yüzde 56,6’sının Sınıf Öğretmeni, yüzde 13,2’si Okul Öncesi Öğretmeni, yüzde 12,4’ü Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni, yüzde 10,1’i Yabancı Dil, yüzde 6,2’si Matematik ve Fen, yüzde 1,6’sı da Güzel Sanatlar Öğretmeni oldukları görülmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası sınıf öğretmenidir. Bunun nedeni ilköğretimde görevli sınıf öğretmeni sayısının en fazla öğretmen branşı olması olabilir.

Tablo 6
Örneklem Grubunun Mezuniyet Durumlarına Göre Dağılımı

Mezuniyet Durum	n	%
Ön Lisans	12	3,1
Lisans	309	79,8
Lisansüstü	66	17,1
Toplam	387	100,0

Tablo 6’da araştırmanın katılımcıların mezuniyet durumu değişkenine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre katılımcıların yüzde 3,1’i ön lisans, yüzde 79,8’i lisans, yüzde 17,1 de lisansüstü düzeyde bir eğitim seviyesine sahiptir.

Tablo 7
Katılımcıların Görev Yapılan Eğitim Kademesindeki Dağılımına İlişkin Bulgular

Görev Yapılan Eğitim Kademesi	n	%
Okul Öncesi	45	11,6
İlkokul	210	54,3
Ortaokul	132	34,1
Toplam	387	100,0

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim kademeleri görülmektedir. Buna göre katılımcıların yüzde 11,6’sı Okul Öncesi Eğitim kademesinde, yüzde 54,3’ü İlkokul kademesinde ve yüzde 34,1’i de Ortaokul kademesinde görev yapmaktadır.

Tablo 8
Katılımcıların Mesleki Hizmet Sürelerine İlişkin Bulgular

Değişken	Min	Max	Ortalama	Std. Sapma
Mesleki Hizmet Süresi	4	41	12,76	9,06

Tablo 8’de araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin mesleki hizmet süresine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin Mesleki Hizmet Süresi en az 4 yıl, en fazla ise 41 yıldır. Örneklem grubundaki tüm öğretmenlerin mesleki hizmet süre ortalaması ise 12,76 yıldır.

Tablo 9
Katılımcıların Aylık Gelir Düzeylerine İlişkin Bulgular

Değişken	Min	Max	Ortalama	Std. Sapma
Aylık Gelir	5.000TL	10.000TL	5.967,22	977,06

Tablo 9’da araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin aylık gelir düzeyi durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin Aylık Gelir Düzeyiniz Nedir sorusuna vermiş oldukları yanıtlarda en düşük rakam 5.000 TL, en yüksek rakam ise 10.000 TL olarak ifade edilmiştir. Tüm katılımcıların aylık gelir ortalamaları ise 5967,22 TL olarak tespit edilmiştir.

Tablo 10
Katılımcıların Kendilerini İçedönük veya Dışadönük Görme Durumlarına Göre Dağılımları

İçedönük- Dışadönük	n	%
Dışadönük	279	72,1
İçedönük	108	27,9
Toplam	387	100,0

Tablo 10’da örneklem grubundaki öğretmenlerin “kendinizi içedönük veya dışadönük olarak nasıl değerlendiriyorsunuz” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar görülmektedir. Buna göre araştırmanın katılımcıların yüzde 72,1’i kendisini dışadönük, yüzde 27,9’u da içedönük olarak görmektedir.

3.3 Betimsel İstatistiklere İlişkin Bulgular:

Araştırma kapsamında alt problemlere ilişkin yapılan analizler sonucunda elde edilen istatistiki bulgular aşağıda verilmiştir.

3.4. Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyine İlişkin Bulgular:

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyine ilişkin görüşlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11
Öğretmenlerde COVID 19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Düzeyine İlişkin Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	n	$\bar{x}$	Ss
COVID-19 korkusu	387	2,47	0,78
Mesleki Benlik Saygısı	387	2,84	0,32
Özgecilik	387	3,82	0,71

Tablo 11’de görüldüğü üzere, araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin COVID-19 Korkusuna ait puanların aritmetik ortalaması 2,47 düzeyinde çıkmıştır. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin COVID-19 korku düzeyleri teorik ortalamanın altında bulunmaktadır. Aynı grubun Mesleki Benlik Saygısı Puanları da 2,84 aritmetik ortalama ile yine teorik ortalamanın altındadır. Fakat buna karşılık araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin Özgeciliği davranışı puan ortalaması genel olarak 3,82 teorik ortalamanın çok üzerindedir.

3.5.Öğretmenlerde COVID-19 Korkusunun Maddeler Düzeyindeki Durumuna İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgeciliği düzeyine ilişkin puanların maddeler düzeyindeki aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo: 12
Öğretmenlerde COVID-19 Korkusunun Maddeler Düzeyindeki Durumu

Maddeler	n	$\bar{x}$	ss
1. Korona virüsten (Covid-19) çok korkuyorum.	387	3,51	1,10
2. Korona virüsü düşünmek beni rahatsız ediyor.	387	3,10	1,30
3. Korona virüsü düşündüğümde ellerim soğuk soğuk terliyor.	387	2,45	1,20
4. Korona virüs nedeniyle hayatımı kaybetmekten korkuyorum.	387	3,08	1,20
5. Sosyal medyada korona virüsle ilgili hikâyeleri ve haberleri gördüğümde gerilir veya endişelenirim.	387	2,78	1,27
6. Korona virüse yakalanacağım korkusundan dolayı uyuyamıyorum.	387	1,99	1,02
7. Korona virüse yakalanacağımı düşündüğümde kalbim hızla çarpmaya başlıyor.	387	2,41	1,28
Toplam	387	2,47	0,78

Tablo 12’de görüldüğü üzere, araştırma kapsamındaki öğretmenlerin COVID-19 Korkusu Ölçeğine vermiş olduğu yanıtlarda en düşük puanla değerlendirmiş oldukları maddeyi 1,99 ortalama ile “Koronavirüse yakalanacağım korkusundan dolayı uyuyamıyorum.” sorusu oluşturmaktadır. Öğretmenlerin en yüksek puanla değerlendirmiş olduğu maddeyi de 3,51 aritmetik ortalama ile “Koronavirüsten (Covid-19) çok korkuyorum.” sorusu oluşturmaktadır.

Tablo: 13
Öğretmenlerde Mesleki Benlik Saygısının Maddeler Düzeyindeki Durumu

Madde Özeti	n	$\bar{x}$	ss
1. Kendini daha iyi mesleklere layık görme	387	3,35	1,361
2. Mesleğe verilen önem	387	3,77	1,417
3. Mesleği kişiliğine uygun bulma	387	2,32	1,400
4. Mesleğinden gurur duyma	387	2,18	1,364
5. Meslekte üretken ve verimli olabileceğini düşünme	387	2,01	1,222
6. Mesleği istemeyerek seçme	387	2,70	1,435
7. Mesleği benliğinin bir parçası olarak görme.	387	3,36	1,330
8. Mesleğin gerektirdiği zihinsel etkinliklere kendini verememe	387	2,78	1,489
9. Mesleğine saygı duyma	387	3,64	1,523
10. Mesleğinin istemeyerek seçmiş olma	387	2,39	1,351
11. Mesleğinin aranan ve istenen bir meslek olduğunu düşünme	387	3,08	1,389
12. Meslek değerlerini benimseyememe	387	2,58	1,452
13. Mesleğinden memnuniyet	387	4,28	,778
14. Mesleğin insanlarda etki bıraktığına olan inanç	387	3,36	1,555
15. Mesleğini küçümseme.	387	2,45	1,518
16. Mesleğine duygusal değer verme.	387	3,53	1,343
17. Bu mesleği seçtiği için kendisiyle çatışma yaşama	387	2,81	1,432
18. Mesleği ile insanlığa önemli ve faydalı iş başardığı düşüncesi	387	3,57	1,355
19. Yeteneklerinin mesleğine uygun olmadığını düşünme	387	2,50	1,254
20. Mesleğinin parlak bir geleceği olduğunu düşünme.	387	2,89	1,307
21. Mesleğini değiştirmeyi düşünme.	387	1,99	,999
22. Mesleğinin ihtiyaçlarını karşılayamayacağını düşünme.	387	2,25	1,157
23. Onur duyarak söyleyebileceğim bir mesleğim olmasını isteme	387	2,93	1,487
24. Mesleğini kendi istediği için yapma	387	3,42	1,393
25. Mesleğine ilişkin olumsuz bir eleştirilerde onu değersiz görme	387	2,90	1,475
26. Yeri geldiğinde mesleğini savunabilme	387	3,58	1,390
27. İlgilerinin mesleğe uygun olmadığını düşünme	387	2,66	1,398
28. Mesleğinin itibarlı olduğunu düşünme	387	3,29	1,453
29. Mesleğinden gerçekte zevk almama	387	2,58	1,318
30. Mesleğini, istediği özelliklere sahip bulma	387	3,88	1,013

Tablo 13'te görüldüğü üzere, Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğine öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlar incelendiğinde en düşük puanla değerlendirilmiş olan maddeyi 1,99 aritmetik ortalama “Mesleğimi değiştirmeyi düşünüyorum.” sorusu en yüksek puanla değerlendirilmiş olan maddeyi de 4,28 aritmetik ortalama ile” Mesleğimden memnunum.” Sorusu maddesi oluşturmaktadır.

Tablo: 14
Öğretmenlerde Özgecilik Davranışının Maddeler Düzeyindeki Durumu

Maddeler	n	$\bar{x}$	ss
1. Yoksul öğrencilere eğitimleri için maddi yardımda bulunma	387	3,55	1,421
2. İhtiyacı olan birileri için kan bağışında bulunma	387	3,02	1,582
3. Eğitim konularında maddi bağışta bulunma	387	3,88	1,172
4. Okulda kavgaya edenleri gördüğünde onları ayırma	387	4,24	1,079
5. Okulda meydana gelen kaza ve hastalık gibi acil durumlarda yardımda bulunma.	387	4,17	1,127
6. Yangın, sel, deprem gibi afetlerde okuldakilerin güvenliği için çabalama	387	3,99	1,228
7. Diğer öğretmenlerin yerine kendi isteğiyle derse girme	387	3,90	1,253
8. Diğer öğretmenlerin yerine gönüllü olarak nöbet tutma	387	3,84	1,226
9. Ders programlarında diğer öğretmenler için gönüllü olarak değişiklik yapma	387	3,90	1,131
10. Görevi dışında öğrencilere yardım etme	387	4,25	,933
11. Okuldaki herhangi birine eşyalarını taşıma yardımcı olma	387	4,42	,867
12. Mesai saatinin bitiminden sonra öğrencilere zaman ayırdım.	387	4,29	1,069
13. Zorunlu olmadığı halde, boş geçen derslere girme	387	4,02	1,165
14. Grup çalışmaları dışında, öğretmenlerle deneyim ve bilgilerini paylaşma	387	4,21	,994
15. Kendi isteğiyle eğitsel malzemeleri paylaşma	387	4,15	1,018
16. Bireysel çıkarlarına zarar verse de problemleri dile getirme	387	4,23	,914
17. Öğrencilerin eşit hak ve imkanlara sahip olması çaba gösterme	387	4,45	,860
18. Okulun fiziksel ve ekonomik koşulları ne olursa olsun, tayini çıktığı okulda göreve başlama	387	4,36	,965

Tablo 14'te görüldüğü üzere, Özgecilik Ölçeğine öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlar incelendiğinde en düşük puanla değerlendirilmiş olan maddeyi 3,02 aritmetik ortalama “Okulda ihtiyacı olan biri/birileri için kan bağışında bulundum” sorusu oluşturmuştur. Ölçekte en yüksek puanla değerlendirilmiş olan maddeyi de 4,45 aritmetik ortalama ile” Her öğrencinin sınıfta ve okulda eşit hak ve imkanlara sahip olması için azami çaba gösterdim ” maddesi oluşturmaktadır.

3.6. Gruplar Arası Karşılaştırmalara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecilik davranışlarının ne düzeyde olduğu, bu düzeyin katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Medeni durum, Alan (Branş), Mezuniyet Durumu, Görev Yapılan Eğitim Kademesi, Meslekteki Hizmet Yılı, Aylık Gelir Düzeyi ve İçedönüklük ve Dışadönüklük duruma göre değişip değişmediğini incelemek için ikili ve çoklu karşılaştırmalara başvurulmuştur. Bu karşılaştırmalar yapılmadan önce veri setlerinin dağılım özellikleri kontrol edilmiştir.

Farklı görüşlerle birlikte, George ve Mallery'e göre (2010) örneklem grubundaki veri dağılımının normal dağılım özelliği göstermesi için normallik testi yapılması ve bu test sonucunda basıklık ve çarpıklık değerlerine ait sınırlarının -2 ila +2 arasında olması gerekmektedir. Araştırma kapsamında kullanılan COVID-19 Korkusu Ölçeği ile Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Özgecilik Ölçeğinin normallik testi sonuçları tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15
COVID 19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Ölçeğinin Normallik Testi Sonuçları

COVID-19 Korkusu Ölçeği	Ortalama	2,4652	,03974
	Standard Sapma	,78183	
	Çarpıklık	,256	,124
	Basıklık	-,240	,247
Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği	Ortalama	2,8428	,01628
	Standard Sapma	,32030	
	Çarpıklık	-,214	,124
	Basıklık	-1,376	,247
Öğretmen Özgecilik Ölçeği	Ortalama	3,8195	,03606
	Standard Sapma	,70943	
	Çarpıklık	-1,131	,124
	Basıklık	1,820	,247

Tablo 15'te görüldüğü üzere COVID-19 Korkusu Ölçeği ile Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Özgecilik Ölçeğinin normallik testi sonuçları normal dağılım sınırları içerisinde çıkmıştır. Bu nedenle araştırmada ikili karşılaştırmaların t testi, çoklu karşılaştırmaların da ANOVA testi ile yapılmasına karar verilmiştir.

3.7. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin cinsiyet durumu değişkine göre görüşleri arasındaki farkları incelemek amacıyla yapılan Levene testi sonuçları cinsiyet değişkenine ait verilerde varyansların homojen dağılım özelliği gösterdiği tespit edilmiştir. Katılımcılara ait puan ortalamalarında cinsiyet değişkenine göre manidar farklı olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t testi sonuçları Tablo 16’de verilmiştir.

Tablo:16
Cinsiyet Durumu Değişkenine İlişkin Ortalama Farkları

Değişkenler		n	x	ss	t	p
COVID-19 Korkusu	Kadın	237	2,62	,725	-5,203	,000*
	Erkek	150	2,21	,804		
Mesleki Benlik Saygısı	Kadın	237	2,81	,337	2,355	,019*
	Erkek	150	2,89	,287		
Özgecilik	Kadın	237	20,62	4,89	1,941	,053
	Erkek	150	21,53	3,84		

Tablo 16’de görüldüğü üzere araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin COVID-19 Korkusu ölçeği ile Meslek Benlik Saygısı ölçeğine vermiş olduğu yanıtlarda cinsiyet değişkenine göre manidar farklılıklar bulunduğu gözlenmektedir ($p < .05$). Buna göre COVID-19 Korkusu kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır. Mesleki benlik saygısı ise erkek öğretmenlerde kadın öğretmenlerden anlamlı olarak daha yüksektir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan t testi sonuçları öğretmenlerdeki özgecilik davranışı puanları arasındaki farkların 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir.

3.8.Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin yaş durumu değişkine göre görüşleri arasındaki farkları incelemek için araştırma kapsamında yer alan öğretmenler 30 yaş ve altı, 31-40 yaş arası ile 40 yaş ve üstü şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Oluşturulan yaş kategorileri Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17
Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

Yaş Grupları	Kategori	n	%
30 Yaş ve Altı	1,00	144	37,2
31-40 Yaş Arası	2,00	126	32,6
41 Yaş ve Üstü	3,00	117	30,2
Toplam		387	100,0

Yaş gruplarına göre katılımcı görüşleri arasındaki farkın belirlenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniğine baş vurulmuştur. Elde edilen istatistiksel sonuçlar Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18
Katılımcıların Yaş Kategorilerine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	df	$\bar{x}$	F	p
COVID-19 Korkusu	Gruplar Arası	4,079	2	2,040	3,378	,035*
	Grup İçi	231,864	384	,604		
	Toplam	235,943	386			
Mesleki Benlik Saygısı	Gruplar Arası	,717	2	,358	3,540	,030*
	Grup İçi	38,884	384	,101		
	Toplam	39,601	386			
Özgeciliği	Gruplar Arası	843,074	2	421,537	22,906	,000*
	Grup İçi	7066,684	384	18,403		
	Toplam	7909,759	386			

Tablo 18’de örneklem grubunda bulunan öğretmenlerin yaş gruplarına göre görüşleri arasındaki farklara ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları görülmektedir. Elde edilen bu istatistiksel sonuçlara göre grup görüşleri arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu anlaşılmaktadır. Farklılığı yaratan grupları belirlemek için Post Hoc testlerine baş vurulmuştur. Bu amaçla yapılan Scheffe Testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19
Katılımcıların Yaş Kategorilerine Göre Scheffe Testi Sonuçları

Değişken Adı	Yaş Kategorisi	Yaş Aralığı	n	x	p
COVID-19 Korkusu	1,00	30 Yaş ve Altı	147	2,5553	,047*
	2,00	31 - 40 Yaş Arası	126	2,3197	
	3,00	41 Yaş ve Üstü	117	2,5109	
Mesleki Benlik Saygısı	1,00	30 Yaş ve Altı	147	2,8788	,044*
	2,00	31 - 40 Yaş Arası	126	2,7814	
	3,00	41 Yaş ve Üstü	117	2,8647	
Özgecilik	1,00	30 Yaş ve Altı	147	19,5023	,000*
	2,00	31 - 40 Yaş Arası	126	20,6984	
	3,00	41 Yaş ve Üstü	117	23,0855	

Tablo 19’da görüldüğü üzere örneklem grubundaki öğretmenlerin yaş kategorileri 30 Yaş ve Altı, 31- 40 Yaş Arası ile 41 Yaş ve Üstü şeklinde üç grup olarak ele alındığında COVID-19 Korkusunun 30 Yaş ve Altı gruptaki öğretmenlerde 31 ve 40 yaş grubu arasındaki öğretmenlerden anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Mesleki Benlik Saygısı yaş kategorilerine göre ele alındığında, yine 30 Yaş ve Altı öğretmenlerin 31 ve 40 yaş arasındaki öğretmenlerden anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre 31 ve 40 yaş arası öğretmenlerin mesleki benlik saygılarının manidar olarak daha düşük olduğu görülmektedir. Özgecilik davranışına yaş kategorileri açısından bakıldığında oluşturulan üç yaş grubunun da görüşleri arasında anlamlı farklar bulunduğu görülmektedir. Buna göre özgecilik davranışı 41 yaş ve üzeri grupta olan yaşlı öğretmenlerde 23,09 aritmetik ortalama ile en yüksek düzeyde iken bunu 20,70 aritmetik ortalama ile 31 yaş ve 40 yaş arasındaki öğretmenler izlemektedir. Özgecilik davranışı 30 yaş ve altı grupta yer alan öğretmenlerde 19,50 aritmetik ortalama ile en düşük seviyede bulunmaktadır.

3.9. Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular:

Örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre görüşleri arasındaki farkların anlamlı olup olmadığına ilişkin olarak yapılan t testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
Medeni Durum Değişkenine İlişkin t Testi Sonuçları

	Medeni Durum	n	x	ss	t	p
COVID-19 Korkusu	Evli	219	2,3193	,76668	-4,285	,000
	Bekar	168	2,6554	,76238		
Mesleki Benlik Saygısı	Evli	219	2,8041	,27598	-2,642	,006
	Bekar	168	2,8933	,36493		
Özgecilik	Evli	219	3,9692	,59971	4,876	,000
	Bekar	168	3,6244	,79129		

Tablo 20’de örneklem grubunda bulunan öğretmenlerin medeni durum değişkenlerine göre puan ortalamaları arasındaki farklara yapılan t testi sonuçları görülmektedir. Elde edilen istatistiksel sonuçlara göre Evli ve Bekar öğretmenlerin puanlarında COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik davranışının üçü bakımından da anlamlı farklar bulunmaktadır. Buna göre Bekar Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı Evli Öğretmenlere göre daha fazladır. Buna karşılık Özgecilik Davranışı Evli Öğretmenlerde Bekar Öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır.

3.10. Alan (Branş) Değişkenine İlişkin Bulgular:

Araştırmaya katılımcısı olan öğretmenlerin branşları Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni, Yabancı Dil Öğretmeni, Sınıf Öğretmeni, Güzel Sanatlar Öğretmeni, Matematik ve Fen Alanı Öğretmeni ve Okul Öncesi Öğretmeni olmak üzere altı grupta toplanmıştır. Bu altı branştaki öğretmen gruplarının COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik puanları branş değişkenine göre ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21
Katılımcıların Alanlarına (Branş) Göre Puan Ortalamaları

Alan (Branş)		COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni	x	2,7041	3,8032	2,7250
	n	48	48	48
	ss	,80282	,75517	,29014
Yabancı Dil Öğretmeni	x	2,0131	3,6595	2,6572
	n	39	39	39
	ss	,55319	,70250	,18743
Sınıf Öğretmeni	x	2,5171	3,8112	2,9231
	n	219	219	219
	ss	,81386	,74905	,35410
Güzel Sanatlar Öğretmeni	x	2,5340	4,5154	2,8496
	n	6	6	6
	ss	1,80768	,00000	,02740
Matematik ve Fen Alanı Öğretmeni	x	2,5604	3,9900	2,8445
	n	24	24	24
	ss	,67841	,65818	,25893
Okul Öncesi Öğretmeni	x	2,3101	3,8310	2,7491
	n	51	51	51
	ss	,44561	,48573	,17658

Tablo 21’de görüldüğü üzere, örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik puanları Alan (Branş) değişkenine göre ele alındığında COVID-19 Korkusunun 2,70 ortalama ile en fazla Türkçe ve Sosyal Alanlar öğretmenlerinde olduğu ve 2,31 ortalama ile en düşük olarak Okul Öncesi Öğretmenlerinde bulunduğu tespit edilmiştir. Mesleki Benlik Saygısı 4,52 ortalama ile Güzel Sanatlar Öğretmenlerinde en yüksek düzeyde iken, 3,66 ortalama ile Yabancı Dil Öğretmenlerinde en düşük seviyede bulunmaktadır. Özgecilik Davranışı ise 2,92 ortalama ile en yüksek Sınıf Öğretmenlerinde bulunurken ve en düşük olarak 2,65 ortalama ile yine Yabancı Dil Öğretmenlerinde bulunmaktadır.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin branşlarına göre ortalama farklarına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 22’te verilmiştir.

Tablo 22
Öğretmenlerin Branşlarına Göre Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	Sd	x	F	p
COVID-19 Korkusu	Gruplararası	12,773	5	2,555		
	Grupiçi	223,170	381	,586	4,361	,001*
	Toplam	235,943	386			
Mesleki Benlik Saygısı	Gruplararası	3,870	5	,774		
	Grupiçi	35,731	381	,094	8,254	,000*
	Toplam	39,601	386			
Özgecilik	Gruplararası	397,175	5	79,435		
	Grupiçi	7512,584	381	19,718	4,029	,100
	Toplam	7909,759	386			

Tablo 22’te görüldüğü üzere öğretmenlerin branşlarına göre puan farkları üzerinde yapılan ANOVA testi sonuçları COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı değişkenlerinde anlam farkların bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu iki değişkene ait ortalamalar arasındaki farkın kaynağını belirlemek üzere Post Hock testlerinden Scheffe testine baş vurulmuştur. Scheffe testi sonucunda görüşleri arasında anlamlı fark bulunan branşlar Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23**Ortalamaları Arasında Anlamlı Fark Bulunan Öğretmen Branşlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları**

Değişken Adı	Aralarındaki Puan Farkları Anlamlı Olan Gruplar						
		n	x		n	x	p
COVID-19 Korkusu	Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni	48	2,70	Yabancı Dil Öğretmeni	39	2,01	,004*
	Sınıf Öğretmeni	219	2,52	Yabancı Dil Öğretmeni	39	2,01	,015*
Mesleki Benlik Saygısı	Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni	48	2,73	Sınıf Öğretmeni	219	2,92	,006*
	Yabancı Dil Öğretmeni	39	2,66	Sınıf Öğretmeni	219	2,92	,000*
	Sınıf Öğretmeni	219	2,92	Okul Öncesi Öğretmeni	51	2,75	,022*

Tablo 23'te öğretmen branşlarına göre yapılan ANOVA testi sonuçlarında COVID-19 Hastalık Korkusunun Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmenleri ile Sınıf Öğretmenlerinin Yabancı Dil Öğretmenlerine kıyasla manidar olarak daha yüksek COVID-19 korkusuna sahip oldukları tespit edilmiştir.

Mesleki Benlik Saygısına göre yapılan analiz sonucunda ise Sınıf Öğretmenlerindeki Mesleki Benlik Saygısı düzeyinin manidar olarak Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmenleri, Yabancı Dil Öğretmenlerin ve Okul Öncesi Öğretmenlerinden anlamlı olarak daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

3.11. Mezuniyet Durumuna İlişkin Bulgular

Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin mezuniyet kaynakları Ön Lisans, Lisans ve Lisansüstü olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Öğretmenlerin mezuniyet durumlarına göre puan ortalamaları Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24
Öğretmenlerin Mezuniyet Durumlarına Göre Puan Ortalamaları

Mezuniyet Durumu		COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
Ön Lisans	x	2,1514	2,9743	4,0741
	n	12	12	12
	ss	,79201	,25771	,42040
Lisans	x	2,5234	2,8092	3,7671
	n	309	309	309
	ss	,78950	,25842	,73453
Lisansüstü	x	2,2495	2,9765	4,0187
	n	66	66	66
	ss	,69905	,50483	,58050

Tablo 24’te görüldüğü üzere, COVID-19 Korkusunun 2,52 ortalama ile lisans mezunu olan öğretmenlerde en yüksek düzeyde olduğu, bunu 2,24 ortalama ile lisansüstü ve 2,15 ortalama ile ön lisans mezunu öğretmenlerin izlediği tespit edilmiştir. Mesleki Benlik Saygısının lisansüstü mezunu olan öğretmenlerde 2,97 ortalama ile en yüksek düzeyde olduğu, bunu yine 2,97 ortalama ile ön lisans mezunları ve 2,80 ortalama ile lisans mezunlarının izlediği tespit edilmiştir. Özgecilik davranışı 4,07 ortalama ile ön lisans mezunlarında en yüksek düzeyde olduğu, bunu 4,01 ile lisansüstü ve 3,76 ile lisans mezunlarının izlediği tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin mezuniyet durumlarına göre puan ortalamaları arasındaki farklar üzerine yapılan ANOVA Testi sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25
Öğretmenlerin Mezuniyet Durumlarına Göre Puanları Üzerinde Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

Değişken		Kareler Toplamı	sd	$\bar{x}$	F	P
COVID-19 Korkusu	Gruplar Arası	5,299	2	2,649	4,411	,013*
	Grup İçi	230,644	384	,601		
	Toplam	235,943	386			
Mesleki Benlik Saygısı	Gruplar Arası	1,736	2	,868	8,803	,000*
	Grup İçi	37,865	384	,099		
	Toplam	39,601	386			
Özgecilik	Gruplar Arası	4,244	2	2,122	4,288	,014*
	Grup İçi	190,024	384	,495		
	Toplam	194,268	386			

Tablo 25’te görüldüğü üzere ANOVA testi sonuçları mezuniyet durumlarına göre ön lisans, lisans ve lisans üstü düzeydeki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklar olduğunu göstermiştir. Farkın kaynağını belirlemek üzere Post Hock testlerinden Scheffe testine başvurulmuştur. Scheffe Testi sonuçları Tablo 26’de verilmiştir.

Tablo 26
Öğretmenlerin Mezuniyet Kaynaklarına Göre Puan Farklılıkları Üzerinde
Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Değişken	Mezuniyet Durumu	Gruplar	Ortalama Farkı	Std. Hata	p
COVID-19 Korkusu	Ön Lisans	Lisans	-,37205	,22803	,265
		Lisans Üstü	-,09818	,24322	,922
	Lisans	Lisans Üstü	,27388*	,10509	,035*
		Ön Lisans	,37205	,22803	,265
	Lisansüstü	Lisans	-,27388*	,10509	,035*
		Ön Lisans	,09818	,24322	,922
Mesleki Benlik Saygısı	Ön Lisans	Lisans	,16509	,09239	,204
		Lisans Üstü	-,00221	,09855	1,000
	Lisans	Lisans Üstü	-,16730*	,04258	,001*
		Ön Lisans	-,16509	,09239	,204
	Lisansüstü	Lisans	,16730*	,04258	,001*
		Ön Lisans	,00221	,09855	1,000
Özgecilik	Ön Lisans	Lisans	,30696	,20698	,334
		Lisans Üstü	,05542	,22076	,969
	Lisans	Lisans Üstü	-,25155*	,09539	,032*
		Ön Lisans	-,30696	,20698	,334
	Lisansüstü	Lisans	,25155*	,09539	,032*
		Ön Lisans	-,05542	,22076	,969

Tablo 26’da görüldüğü üzere COVID-19 Korkusu lisans ve lisans üstü düzeyde eğitim seviyesine sahip olan öğretmenlerde anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Buna göre lisans mezunu öğretmenler 2,52 ortalama ile 2,24 ortalamaya sahip lisans üstü eğitim mezunu öğretmenlerden daha fazla COVID-19 korkusuna sahip bulunmaktadırlar. Mesleki Benlik Saygısı 2,98 ortalama ile lisansüstü mezuniyete sahip öğretmenlerde 2,81 ortalamaya sahip lisans mezunu öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazladır. Özgecilik davranışı ise lisansüstü düzeyde mezuniyeti olan öğretmenlerde 4,02 ortalama ile 3,76 ortalamaya sahip lisans mezunu öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır.

3.12. Görev Yapılan Eğitim Kademesi

Araştırmanın katılımcısı olan öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim kurumları okul öncesi, ilkokul ve ortaokul olarak üç grupta toplanmıştır. Grup görüşleri arasındaki ortalama farkları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Öğretmenlerin Görev Yaptığı Eğitim Kademelerine Göre Puan Ortalamaları

Eğitim Kademesi		COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
Okul Öncesi	x	2,3748	2,7903	3,9174
	n	132	132	132
	ss	,80648	,26080	,59978
İlkokul	x	2,5614	2,8981	3,7658
	n	210	210	210
	ss	,80942	,36651	,80349
Ortaokul	x	2,2812	2,7389	3,7829
	n	45	45	45
	ss	,45882	,15991	,48339

Tablo 27’de görüldüğü üzere örneklem grubundaki öğretmenlerde COVID-19 Korkusu 2,56 aritmetik ortalama ile en fazla ilkokul öğretmenlerinde bulunmaktadır. Bunu sırası ile 2,38 ortalama ile okul öncesi eğitim kademesi öğretmenleri ve 2,28 ortalama ile ortaokul öğretmenleri izlemektedir. Mesleki Benlik Saygısı 2,89 ortalama ile en fazla ilkokul öğretmenlerindedir. Bunu sırasıyla 2,79 ile okul öncesi öğretmenleri ve 2,73 ile ortaokul öğretmenleri izlemektedir. Özgecilik davranışı 3,92 ortalama ile en fazla okulöncesi öğretmenlerinde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 3,78 ortalama ile ortaokul ve 3,77 ortalama ile ilkokul öğretmenleri izlemektedir.

Öğretmenlerin eğitim kademelerine göre görüşleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28
Eğitim Kademelerine Göre Öğretmen Görüşlerindeki Farklara İlişkin ANOVA
Testi Sonuçları

Değişkenler		Kareler	sd	x	F	P
		Toplamı				
COVID-19 Korkusu	Gruplar arası	4,548	2	2,274	3,773	,024*
	Grup içi	231,396	384	,603		
	Toplam	235,943	386			
Mesleki Benlik Saygısı	Gruplar arası	1,491	2	,745	7,511	,001*
	Grup içi	38,110	384	,099		
	Toplam	39,601	386			
Özgecilik	Gruplar arası	1,931	2	,966	1,928	,147
	Grup içi	192,336	384	,501		
	Toplam	194,268	386			

Tablo 28’de görüldüğü üzere eğitim kademelerine göre öğretmenlerin COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29

Eğitim Kademelerine Göre Öğretmen Görüşleri Arasındaki Farkın Kaynağını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Değişken	Eğitim Kademesi	Eğitim Kademesi	Ort.Fark	Std.Hata	p
COVID-19 Korkusu	Okul Öncesi	Ortaokul	-,09359	,13400	,784
		İlkokul	-,28024	,12752	,091
	İlkokul	Ortaokul	,18665	,08622	,097
		Okul Öncesi	,28024	,12752	,091
	Ortaokul	İlkokul	-,18665	,08622	,097
		Okul Öncesi	,09359	,13400	,784
Mesleki Benlik Saygısı	Okul Öncesi	Ortaokul	-,05141	,05438	,640
		İlkokul	-,15917*	,05175	,009
	Ortaokul	İlkokul	-,10776*	,03499	,009
		Okul Öncesi	,05141	,05438	,640
	İlkokul	Ortaokul	,10776*	,03499	,009
		Okul Öncesi	,15917*	,05175	,009
Özgecilik	Okul Öncesi	Ortaokul	-,13452	,12217	,546
		İlkokul	,01709	,11626	,989
	Ortaokul	İlkokul	,15161	,07861	,157
		Okul Öncesi	,13452	,12217	,546
	İlkokul	Ortaokul	-,15161	,07861	,157
		Okul Öncesi	-,01709	,11626	,989

Tablo 29’da görüldüğü üzere Scheffee Testi sonuçları yalnızca Mesleki Benlik Saygısı boyutunda farklılık olduğunu ve farkın kaynağının da Ortaokul, İlkokul ve okul öncesi öğretmenlerinin puanları arasında olduğunu göstermektedir. Mesleki Benlik Saygısı boyutundaki farkın kaynağının hangi grupta olduğunu belirlemek üzere Tukey Testi’de yapılmış ve aynı sonuç elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre Ortaokul (ort.=2,74) ve okul öncesi (ort.=2,79) öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı 2,90 ortalamaya sahip olan ilkokul öğretmenlerinden anlamlı şekilde daha azdır.

3.13. Meslekteki Hizmet Yılı Değişkenine İlişkin Bulgular:

Araştırmada katılımcıların hizmet yılı dört grup olarak ele alınmıştır. Buna göre hizmet yılı 1-8 yıl arası olanlar 1. Grup; 9-16 yıl arası 2. Grup; 17-24 yıl arası 3. Grup ve 25 yıl ve daha fazla olanlar da 4. Grup olarak atanmıştır. Bu dört hizmet yılında bulunan öğretmenlerin COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışı puanlarına ait ortalamalar Tablo 30’de verilmiştir.

Tablo 30
Öğretmenlerin Görevdeki Hizmet Yıllarına İlişkin Ortalama Puanlar

Değişken		COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
1,00 (1-8 Yıl)	Ortalama	2,4691	2,8535	3,6426
	n	195	195	195
	Std. Sapma	,72595	,24866	,73799
2,00 (9-16 Yıl)	Ortalama	2,4196	2,7690	3,8478
	n	75	75	75
	Std. Sapma	,77286	,35576	,65870
3,00 (17-24 Yıl)	Ortalama	2,2629	2,7955	4,0064
	n	75	75	75
	Std. Sapma	,77385	,15975	,63460
4,00 (25 yıl ve Üzeri)	Ortalama	2,8897	3,0093	4,2568
	n	42	42	42
	Std. Sapma	,91587	,59649	,49098

Tablo 30’da görüldüğü üzere öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu en fazla 2,89 ortalama ile en yüksek olarak 25 yıl ve üzeri görev yapan öğretmenlerdedir. Bunu sırasıyla 2,46 ortalama ile 1-8 yıl arası görev yapanlar, 2,41 ortalama ile 9-16 yıl arası görev yapanlar izlemektedir. 2,26 ortalama ile 17-24 yıl arası en düşük ortalamaya sahip bulunmaktadır.

Mesleki Benlik Saygısı 3,01 ortalama ile yine 25 ve üzeri yıl görev yapan öğretmenlerde en yüksek düzeydedir. Bunu sırasıyla 2,85 ortalama ile 1-8 yıl arası görev süresi olanlar ve 2,79 ile 17-24 yıl görev süresi olan öğretmenler izlemektedir. 2,76 ortalama ile 9-16 yıl arası görev süresi olan öğretmenler ise en düşük ortalamaya sahip bulunmaktadır.

Özgecilik davranışı 4,25 ortalama ile en fazla 25 ve üzeri yıl görev yapan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu 4,00 ortalama ile 17-24 yıl arası görev süresi olanlar ve 3,84

ortalama ile 9-16 yıl arası görev süresi olanlar izlemektedir. 3,64 ortalama ile 1-8 yıl arası hizmet süresi bulunan öğretmenler en düşük ortalamaya sahip bulunmaktadır.

Katılımcıların hizmet yılı gruplarına göre görüşleri arasındaki farklar için yapılan Homojenlik Testi Sonuçlarına göre veri dağılımları normal dağılım özelliği göstermediği için gruplar arasındaki farklar Kuruskall Wallis H testi ile yapılmıştır. Bu teste ait sonuçlar Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31

Katılımcıların Hizmet Sürelerine Göre Yapılan Kruskall Wallis H Testi Sonuçları

	COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
Kruskal-Wallis H	19,150	19,764	42,014
Sd	3	3	3
p	,000	,000	,000

Tablo 31’de görüldüğü üzere COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışının hizmet sürelerine göre anlamlı farklılıklar oluşturup oluşturmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskall Wallis H Testi sonuçları ortanca değerler arasında manidar farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Farkın kaynağını belirlemek üzere yapılan Tamhane’ T2 Testi sonuçları Tablo 32’te verilmiştir.

Tablo 32

**Katılımcıların Hizmet Sürelerine Göre Görüşleri Arasındaki Farkın Kaynağını
Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane' T2 Testi Sonuçları**

Değişken	Hizmet Grubu	Hizmet Grubu	Ortalama Fark	Std.Hata	p
COVID-19 Korkusu	1,00	2,00	,04948	,10328	,998
		3,00	,20622	,10338	,257
		4,00	-,42062*	,15058	,043*
	2,00	1,00	-,04948	,10328	,998
		3,00	,15673	,12629	,769
		4,00	-,47011*	,16714	,037*
	3,00	1,00	-,20622	,10338	,257
		2,00	-,15673	,12629	,769
		4,00	-,62684*	,16720	,002*
	4,00	1,00	,42062*	,15058	,043*
		2,00	,47011*	,16714	,037*
		3,00	,62684*	,16720	,002*
Mesleki Benlik Saygısı	1,00	2,00	,08455	,04477	,318
		3,00	,05799	,02564	,140
		4,00	-,15581	,09375	,481
	2,00	1,00	-,08455	,04477	,318
		3,00	-,02656	,04503	,992
		4,00	-,24036	,10079	,116
	3,00	1,00	-,05799	,02564	,140
		2,00	,02656	,04503	,992
		4,00	-,21380	,09387	,155
	4,00	1,00	,15581	,09375	,481
		2,00	,24036	,10079	,116
		3,00	,21380	,09387	,155
Özgecilik	1,00	2,00	-,20519	,09262	,158
		3,00	-,36383*	,09035	,001*
		4,00	-,61424*	,09237	,000*
	2,00	1,00	,20519	,09262	,158
		3,00	-,15864	,10562	,582
		4,00	-,40906*	,10735	,001*
	3,00	1,00	,36383*	,09035	,001*
		2,00	,15864	,10562	,582
		4,00	-,25041	,10540	,111
	4,00	1,00	,61424*	,09237	,000*
		2,00	,40906*	,10735	,001*

3,00	,25041	,10540	,111
------	--------	--------	------

Tablo 32’te görüldüğü üzere COVID-19 Korkusu hizmet süresi 25 yıldan az olan üç adet grup ile hizmet süresi 25 yıldan fazla olan 4. grubun puanları arasında yüzde 05 düzeyinde manidar farklılıklar bulunmaktadır. Buna göre COVID-19 Korkusu en fazla 25 yıl ve daha fazla hizmet süresi olan öğretmenlerde bulunmaktadır. Özgecilik davranışında ise 1. Grup ile 3 ve 4. Gruplar arasında; 2. Grup ile yine 4. Grup arasında anlamlı farklar bulunmaktadır. Bu grupların ortalama puanları incelendiğinde özgecilik puanının 4,25 ile 4. Grupta olduğu ve bu oran ile birinci ve ikinci gruplardan farklılaştığı görülmektedir. Bununla birlikte 4,00 ortalama ile üçüncü grubun 3,64 ortalamaya sahip 1. Gruptan anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.14. Aylık Gelir Düzeyine İlişkin Bulgular:

Örneklem grubunda bulunan öğretmenler gelir düzeyine göre üç gruba ayrılmıştır. Buna göre 0-6000 TL arası gelir düzeyine sahip olan öğretmenler 1. Grup; 6001 ile 8000 TL arası gelir düzeyine sahip olanlar 2. Grup ve 8001 TL ve üstü düzeyde gelire sahip olan öğretmenler de 3. Grup olarak atanmıştır. Bu gruplara ait ortalamalar Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33
Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Ortalama Puanları

Gelir Düzeyi		COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
1,00 (0-6000 TL arası)	Ortalama	2,4561	2,8251	3,8084
	n	291	291	291
	Std. Sapma	,75438	,32605	,72651
2,00 (6001-8000 TL)	Ortalama	2,3527	2,9347	3,7782
	n	81	81	81
	Std. Sapma	,82712	,30429	,66604
3,00 (8001 ve Üstü)	Ortalama	3,2476	2,6897	4,2586
	n	15	15	15
	Std. Sapma	,65160	,13018	,43478

Tablo 33’te görüldüğü üzere, COVID-19 Korkusu 3,24 ortalama ile 8001 ve Üstü gelir düzeyine sahip öğretmenlerde en yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 2,45

ortalama ile 6000 TL ve altında gelir düzeyine sahip olan öğretmenler ve 2,35 ortalama ile 6001-8000 TL gelir düzeyine sahip olan öğretmenler izlemektedir. Mesleki Benlik Saygısı 2,93 ortalama ile gelir düzeyi 6001-8000 TL arasında olan öğretmenlerde en yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 6000 TL altında gelir düzeyine sahip olan öğretmenler ile 8000 TL ve üstü düzeyde gelire sahip bulunan öğretmenler izlemektedir. Özgeciliğin Davranışı ise 4,26 ortalama ile en yüksek düzeyde 8001 TL ve üstü düzeyde geliri olan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu sırayla 6000 TL altında gelire sahip bulunan öğretmenler ile 6001-8000 TL arasında gelir düzeyine sahip bulunan öğretmenler izlemektedir.

Gelir düzeyine göre öğretmen görüşleri arasında manidar farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Homojenlik Testi sonuçlarında verilerin homojen dağılmadığı tespit edilmiş ve gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis H Testine baş vurulmuştur. Elde edilen sonuçlar ise Tablo 34’te sunulmuştur.

Tablo 34
Gelir Düzeyine Göre Grup Görüşleri Arasındaki Farklara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgeciliğin Davranışı
Kruskal-Wallis H	15,658	18,342	8,257
Sd	2	2	2
p	,000	,000	,016

Tablo 34’te görüldüğü üzere Kruskal Wallis H Testi sonuçları öğretmenlerin gelir gruplarına göre görüşleri arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Farklılığı yaratan grupların hangisi olduğunu belirlemek için Post Hoc Testlerinden Tamhane’ T2 Testine baş vurulmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35**Öğretmenlerin Gelir Düzeylerine Göre Grup Görüşleri Arasındaki Anlamlı Farkları Belirlemek Amacıyla Yapılan Tamhane' T2 Testi Sonuçları**

Değişken	Gelir Grubu	Gelir Grubu	Ortalama Fark	Std. Hata	t
COVID-19 Korkusu	1,00	2,00	,10340	,10199	,675
		3,00	-,79149*	,17396	,001
	2,00	1,00	-,10340	,10199	,675
		3,00	-,89489*	,19171	,000
	3,00	1,00	,79149*	,17396	,001
		2,00	,89489*	,19171	,000
Mesleki Benlik Saygısı	1,00	2,00	-,10959*	,03884	,016
		3,00	,13542*	,03867	,005
	2,00	1,00	,10959*	,03884	,016
		3,00	,24502*	,04768	,000
	3,00	1,00	-,13542*	,03867	,005
		2,00	-,24502*	,04768	,000
Özgecilik Davranışı	1,00	2,00	,03015	,08538	,979
		3,00	-,45025*	,12007	,004
	2,00	1,00	-,03015	,08538	,979
		3,00	-,48041*	,13446	,004
	3,00	1,00	,45025*	,12007	,004
		2,00	,48041*	,13446	,004

Tablo 35'te görüldüğü üzere, COVID-19 Korkusu ortalaması 2,46 olan 1. ve ortalaması 2,35 olan 2. Gruplar ile ortalaması 3,24 olan 3.grup arasında manidar farklılıklar bulunmaktadır. Buna göre gelir düzeyi en yüksek olan öğretmen grubu COVID-19 Korkusu en fazla olan grubu oluşturmaktadır.

Mesleki Benlik Saygısı ortalaması 2,94 ortalama ile gelir düzeyi 6001-8000 TL arasında bulunan 2. Gruptaki öğretmenlere aittir. Yine aynı şekilde 2. Grup 2,94 ortalama ile 1. ve 3. gruptan da farklılaşmaktadır. Özgecilik davranışı ortalaması bakımından 4,26 ile gelir düzeyi 8001 TL ve üzeri olan öğretmenler diğer gelir gruplarından anlamlı olarak daha yüksektir.

3.15. Dışadönüklük ve İçedönüklük durumuna göre değişmekte midir?

Örneklem grubundaki öğretmenlerin Dışadönüklük ve İçedönüklük durumlarının COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışına göre analizi ile elde edilen bulgular Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36
Öğretmenlerin Dışadönüklük ve İçedönüklük Durumları

Değişken	Kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	n	x	Std.Sapma	Standart Hata
COVID-19 Korkusu	Dışadönük	279	2,4774	,79860	,04781
	İçedönük	108	2,4335	,73938	,07115
Mesleki Benlik Saygısı	Dışadönük	279	2,8550	,33589	,02011
	İçedönük	108	2,8114	,27494	,02646
Özgecilik	Dışadönük	279	3,8742	,76128	,04558
	İçedönük	108	3,6782	,53094	,05109

Tablo 36’da görüldüğü üzere, örneklem kapsamındaki öğretmenlerden 279’u kendini Dışadönük ve 108’i de İçedönük olarak görmektedir. Kendilerini Dışadönük ve İçedönük olarak tanımlayan öğretmenlerin COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışlarına ilişkin puan ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığı ikili olarak testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen istatistiksel sonuçlar Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37

Dışadönük ve İçedönük Öğretmenlerin COVID 19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranış Puanları Arasındaki Farklara İlişkin t testi sonuçları

Değişken		n	x	sd	t	p
COVID-19 Korkusu	Dışadönük	279	2,4774	385	,496	,621
	İçedönük	108	2,4335			,609
Mesleki Benlik Saygısı	Dışadönük	279	2,8550	385	1,201	,231
	İçedönük	108	2,8114			,191
Özgecilik	Dışadönük	279	3,8742	385	2,453	,015*
	İçedönük	108	3,6782			

Tablo 37’de öğretmenlerin Dışadönük ve İçedönüklük durumlarına göre COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik puanları arasındaki farklara ilişkin t testi sonuçları görülmektedir. Elde edilen istatistiksel sonuçlara göre COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı puanlarında Dışadönüklük ve İçedönüklük durumuna göre anlamlı bir fark gözlenmezken, Özgecilik Davranışında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Buna göre Dışadönük öğretmenlerin özgecilik davranışları içedönük öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır.

3.16 Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyonu ile tespit edilmiştir. Elde edilen istatistiksel sonuçlar Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38
Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	COVID-19 Korkusu	Mesleki Benlik Saygısı	Özgecilik
COVID-19 Korkusu	1	,098*	-,104*
Mesleki Benlik Saygısı		1	,087*
Özgecilik			1

Tablo 38’de görüldüğü üzere öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçları öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı arasında ,098 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı düşük bir ilişki olduğunu; COVID-19 Korkusu ile Özgecilik Davranışı arasında -,104 düzeyinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen istatistiksel sonuçlara göre öğretmenlerdeki Mesleki Benlik Saygısı ile Özgecilik Davranışı arasında ,087 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı fakat düşük bir ilişki bulunmaktadır.

3.17 Regresyon Analizi Sonuçları

Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu, Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik arasındaki ilişkiler Doğrusal Regresyon Analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen istatistiksel sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

3.18 COVID-19 Korkusunun Mesleki Benlik Saygısını Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun Mesleki Benlik Saygısını yordama düzeyini belirlemek amacıyla yapılan Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39
COVID-19 Korkusunun Mesleki Benlik Saygısını Yordama Düzeyi

Değişken	r	R	Adj. R	Sh	p
COVID-19 Korkusu (X) Mesleki Benlik Saygısı(Y)	,098	,010	,007	0,321	,054

Tablo 39’da görüldüğü gibi Regresyon Denkleminde öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun (X) *Bağımsız Değişken*, Mesleki Benlik Saygısının da (Y) *Bağımlı Değişken* olarak atanmıştır. Bu model kapsamında elde edilen istatistiksel sonuçlara göre COVID-19 korkusu Mesleki Benlik Saygısını ,010 düzeyinde yordamaktadır. Modelin %99 güven düzeyinde manidar olmayan bir ilişki içerdiği tespit edilmiştir.

3.19 COVID-19 Korkusunun Öğretmen Özgeciliğini Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun özgecilik davranışını yordama düzeyini belirlemek amacıyla yapılan Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları Tablo 40’ta verilmiştir.

Tablo 40
COVID-19 Korkusunun Öğretmen Özgeciliğini Yordama Düzeyi

Değişken	r	R	Adj. R	Sh	p
COVID-19 Korkusu (X) Öğretmen Özgeciliği (Y)	,104	,011	,008	0,706	,041*

Tablo 40’ da görüldüğü gibi Regresyon Denkleminde öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu *Bağımsız Değişken* (X), Öğretmen Özgeciliği ise *Bağımlı Değişken* (Y) olarak atanmıştır. Bu model kapsamında elde edilen istatistiksel sonuçlara göre COVID-19 korkusu Öğretmen Özgeciliğini ,011 düzeyinde yordamaktadır. Modelin %95 güven düzeyinde manidar bir ilişki içerdiği tespit edilmiştir.

3.20 Mesleki Benlik Saygısının Öğretmen Özgeciliğini Yordama Düzeyine İlişkin Bulgular.

Öğretmenlerdeki Mesleki Benlik Saygısının Öğretmen Özgecilik Davranışını yordama düzeyini belirlemek amacıyla yapılan Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41
Mesleki Benlik Saygısının Öğretmen Özgecilik Davranışını Yordama Düzeyi

Değişken	r	R	Adj. R	Sh	p
Mesleki Benlik Saygısı (X) Öğretmen Özgeciliği(Y)	,087	,007	,005	0,707	,089

Tablo 41’de görüldüğü gibi Regresyon Denkleminde öğretmenlerdeki Mesleki Benlik Saygısı (X) *Bağımsız Değişken*, Öğretmen Özgeciliği de (Y) *Bağımlı Değişken* olarak atanmıştır. Bu model kapsamında elde edilen istatistiksel sonuçlara göre Mesleki Benlik Saygısı Öğretmen Özgeciliğini ,007 düzeyinde yordamaktadır. Modelin %99 güven düzeyinde manidar olmayan bir ilişki içerdiği tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada ele alınan temel problem ve alt problemlerin çözümüyle ulaşılmış olan sonuçlar verilerek tartışılmış ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu (2,47) ortalama ile “**Az**” düzeyinde çıkmıştır (Değer aralıkları için bkz. Yöntem Bölümü). Mesleki Benlik Saygısı (2,84) ortalama ile “**Orta**” düzeyde; Özgeciliği Davranışı ise (3,82) ortalama ile “**Çok**” düzeyinde çıkmıştır. Öğretmenlerde COVID-19 korkusunun az düzeyinde çıkmasının nedeni araştırma verilerinin toplandığı Nisan-Mayıs 2021 tarihinde Türkiye’de aşı uygulamasının önemli ölçüde mesafe almış olması olabilir. Bu sonuca benzer şekilde Li, Miao, Zeng, Tarimo, Wu ve Wu (2019) tarafından yapılan bir araştırmada Çin’in Henan Eyaletinde 88.611 öğretmenin katıldığı bir araştırmada COVID-19 salgınının akademik düzeylerdeki öğretmenler arasında kaygı yaygınlığının %13,7 olduğu tespit edilmiştir. Fakat Filipinler’de yapılan bir araştırmada bunun tam tersi olarak öğretmenlerin COVID-19’un getirdiği kaygı veya psikolojik stres nedeniyle %92,7’sinin kalabalık yerlere gitmekten çekindiği tespit edilmiştir. Aynı öğretmenlerin %91,7’sinin COVID-19 nedeniyle yaşam tarzını değiştirdiği ve %92,7’sinin aile üyelerinin enfekte olabileceğinden korkmakta olduğu ve buna bağlı olarak hayatlarında psikolojik stres veya kaygının belirginleştiği sonucuna ulaşılmıştır (Talidong ve Toquero, 2020). Bu bulgulara göre öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun kültürler arası farklılıklar içerdiği söylenebilir.

Bu kapsamda Türkiye’de yapılmış bazı araştırmalarda COVID-19 korkusu ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Uçar (2021) tarafından yapılmış bir çalışmanın bulgularına göre COVID-19 salgın süreci öğretmenleri olumsuz yönde etkilemiş ve araştırmaya katılan bir katılımcı hissettiklerini; "COVID-19 süreci psikolojimi olumsuz yönde etkiledi” şeklinde ifade etmiştir. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre COVID-19 salgınının öğretmenlerin yaşam kaliteleri üzerinde olumsuz psikolojik etkilerinin bulunduğu ortaya konmuştur. Şahin (2020) tarafından yapılan bir araştırmada psikolojik danışma uzmanları COVID-19’un tehlikeli ve zarar verici olduğunu dile getirmiş, COVID-19’la ilgili hem bireysel ve hem de toplumsal düzeyde önlemler alınmasının gerekli olduğu belirtmişlerdir. Bayındır (2021) tarafından yapılan bir araştırma sonuçlarına göre de öğretmenlerin okula yeniden dönüşte en çok kaygı duydukları durumun virüs nedeniyle hasta olmak oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki ööretmelerde mesleki benlik saygısının (2,84) ortalama ile “**Orta**” düzeyde çıkmıştır. Bu bulgu Baloğlu, Karadağ, Çalışkan ve Korkmaz, (2006) tarafından yapılan bir araştırmada ööretmenlerdeki mesleki benlik saygısı düzeylerinin orta seviyede bulunması ile örtüşmektedir. Dursun, Çuhadar, Tanyeri (2014) tarafından yapılan bir araştırmada bilişim teknolojileri ööretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenlere göre incelendiğinde mesleki benlik saygısının orta düzeyin üzerinde olduğu bulgusu tespit edilmiştir. Bozali ve Camadan (2018) tarafından araştırmadan elde edilen sonuca göre mesleki benlik saygısı yüksek bir ööretmenin yaptığı işi severek ve istekle yapması dolayısıyla elde edeceği sonuçların da olumlu olması beklenmektedir. Esergül, (2019) tarafından yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, okul öncesi ööretmenlerinin mesleki benlik saygınlığı ve iş doyumunu düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Özgecılık Davranışı ise (3,82) ortalama ile “**Çok**” düzeyinde çıkmıştır. Bu durum ööretmenlik mesleği için olması gereken bir nitelik olarak değerlendirilebilir. Çünkü ööretmenlik sadece bilmek değil, bilgiyi ve insani değerleri genç kuşaklara fedakârca aktarabilmek demektir. Bu kapsamda Türkiye’de yapılmış bazı araştırmalarda Özgecılık Davranışı ile ilgili olarak Çiftçi ve Gürer (2019) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre özgecılık davranışının bireysel performans üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Parmaksız (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, yetişkin bireylerin iyimser ve özgeci tutumlarındaki artışın psikolojik dayanıklılık düzeyinin artmasına katkı sağladığı tespit edilmiştir. Acar ve Apak (2017) tarafından yapılan araştırmada, sosyal hizmet öörencilerinin empatik eğilimleri ile özgecılık düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Ööretmenlerdeki COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecılık düzeyi ööretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, alan(branş), mezuniyet durumu, görev yapılan eğitim kademesi, meslekteki hizmet yılı aylık gelir düzeyi, dışadönüklük ve içedönüklük durumuna göre değişmekte midir? Sorusuna ilişkin elde edilen sonuç ve tartışmalar aşağıda genel olarak verilmiştir.

COVID-19 Korkusu kadın öğretmenlerde anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır. Bu bulgu Özkan ve Kumcağız (2020) tarafından yapılan kadınların algıladıkları stres ve kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu bulgusuyla uyushmaktadır. Karaca, Selçuk ve Kalaycı, (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 korkusundan daha fazla etkilendikleri ve COVID-19 korkusu nedeniyle ikamet ettikleri yeri değiştirebilecekleri tespit edilmiştir. Aynı araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinden düzenli olarak spor aktivitelerini yapanların COVID-19 korkusuna karşı koruyucu bir etki oluşturdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yaş kategorileri *30 Yaş ve Altı*, *31- 40 Yaş Arası* ile *41 Yaş ve Üstü* şeklinde üç grup olarak ele alındığında COVID-19 Korkusu 31-40 Yaş Arası gruptaki öğretmenlerde daha fazladır. Türktemiz ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları araştırmalarında 24-28 arasında buluna bireylerin COVID-19'a ilişkin kaygılarının 18 yaş ve altında bulunan bireylerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Kalafatoğlu ve Yam (2021) tarafından yapılan bir araştırmada da Covid-19 korkusunun yaş değişkenine göre anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Göksu ve Kumcağız (2020) tarafından yapılan bir çalışmada ise yaş gruplarına göre bireylerin algıladıkları stres ve kaygı düzeylerinin anlamlı farklılıklar içerdiği tespit edilmiştir. Yine bu bulgu, Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, genç öğretmenlerin depresyon, kaygı ve psikolojik esneksizlik düzeylerinin yaşlı öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğunu bulgusu ile uyushmaktadır.

Mesleki Benlik Saygısı yaş kategorilerine göre ele alındığında, yine 30 Yaş ve Altı öğretmenlerin 31 ve 40 yaş arasındaki öğretmenlerden anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre de 31 ve 40 yaş arası öğretmenlerin mesleki benlik saygılarının manidar olarak daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu, Ölçer (2019) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre ele alındığında birinci sınıftaki adayların öğretmenlik benliklerinin dördüncü sınıftaki adaylarından daha yüksek olduğu bulgusuyla da uyushmaktadır. Bunun tam tersi olarak Yıldırım, Kırımoğlu ve Temiz (2010) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılıklar oluşturmadığı bulgusu tespit edilmiştir.

Özgecılık davranışı yaş kategorileri açısından bakıldığında oluşturulan üç yaş grubunun da görüşleri arasında anlamlı farklar bulunduğu görülmektedir. Buna göre özgecılık 41 yaş ve üzeri grupta olan yaşlı öğretmenlerde 23,09 aritmetik ortalama en yüksek düzeyde iken, buna karşılık 20,70 aritmetik ortalama ile 31 yaş ve 40 yaş arasındaki öğretmenler izlemektedir. Özgecılık davranışı 30 yaş ve altı grupta yer alan öğretmenlerde 19,50 aritmetik ortalama ile en düşük seviyede bulunmaktadır. Bu bulgu da Khalınbaylı ve Taş (2019) tarafından yapılan bir araştırmada ortaya konan yaşı küçük olan üniversite öğrencilerinin büyük olanlara göre daha az özgeci davranış gösterdikleri bulgusuyla bir paralellik arz etmektedir. Bu bulgulara göre araştırma kapsamında ulaşılan sonuçların genel olarak başka araştırma sonuçlarıyla tutarlılık içerisinde olduğu görülmektedir.

Bekâr Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı evli öğretmenlere göre anlamlı olarak daha fazladır. Özgecılık davranışı ise evli öğretmenlerde bekar öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazladır. Bu bulgu Göksu ve Kumcağız (2020) tarafından yapılan bir araştırmada bekarların algılanan stres düzeylerinin evli katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulgusuyla uyusmaktadır. Bekar öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı evli öğretmenlere göre daha fazla iken özgecılık davranışı ise evli öğretmenlerde bekâr öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla olarak bulunmuştur. Bu bulgu Gencer (2020) tarafından yapmış olan bir araştırmada bekâr bireylerin COVID-19 korkusunun evli ve boşanmış bireylerden anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bunun tam tersi olarak Kalafatoğlu ve Yam (2021) tarafından yapılan araştırmalarda da bireylerdeki Covid-19 korkusunun medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Farklı araştırmalardaki bu durumun nedeni yine örneklem grubu farklılığı ile açıklanabilir. Bekâr öğretmenlerde COVID-19 korkusunun daha fazla çıkması bu grubun hastalıkla başa çıkabilmede kendilerini yalnız hissetmeleri olabilir. Aynı şekilde mesleki benlik saygısının genç öğretmenlerde daha yüksek olmasının nedeni de bu kuşağın mesleklerini elde etmede yaşadıkları çeşitli zorluklar olabilir. Özgeciliğin evli öğretmenlerde daha fazla çıkmasının nedeni de bu grubun bekar öğretmenlere göre daha düzenli bir yaşamlarının olması şeklinde açıklanabilir.

COVID-19 Korkusunun 2,70 ortalama ile en fazla Türkçe ve Sosyal Alanlar öğretmenlerinde olduğu ve 2,31 ortalama ile en düşük Okul Öncesi Öğretmenlerinde bulunmaktadır. Mesleki Benlik Saygısı 4,52 ortalama ile Güzel Sanatlar Öğretmenlerinde en yüksek düzeyde iken, 3,66 ortalama ile Yabancı Dil Öğretmenlerinde en düşük seviyededir. Özgecilik Davranışı ise 2,92 ortalama ile en yüksek Sınıf Öğretmenlerinde bulunurken ve en düşük olarak 2,65 ortalama ile yine Yabancı Dil Öğretmenlerinde bulunmaktadır. COVID-19 Korkusu en fazla Türkçe ve Sosyal Alanlar öğretmenlerinde iken, en düşük olarak Okul Öncesi Öğretmenlerinde bulunmaktadır. Mesleki Benlik Saygısı ise Güzel Sanatlar Öğretmenlerinde en yüksek düzeyde iken, Yabancı Dil Öğretmenlerinde en düşük seviyede bulunmuştur. Özgecilik Davranışı 'da en yüksek düzeyde Sınıf Öğretmenlerinde bulunurken, en düşük olarak Yabancı Dil Öğretmenlerinde bulunmuştur. COVID-19 korkusunun Türkçe ve Sosyal Alanlar öğretmenlerinde en fazla çıkmasının nedeni bu gurubun sosyal olaylara karşı daha fazla ilgisinin olması olabilir. Mesleki benlik saygısının Güzel Sanatlar Öğretmenlerinde en fazla çıkmasının nedeni ise bu guruptaki öğretmenlerin sanatla uğraştığı için öğretmenliği sadece bir iş değil, aynı zamanda saygı duyulacak bir sanat olarak görmeleri olabilir.

Özgecilik davranışının en fazla sınıf öğretmenlerinde en fazla düzeyde çıkmasının nedeni de ilkokul öğrencilerin öğretmenlerinin yardımlarına daha fazla ihtiyaç duymaları nedeniyle bu branştaki öğretmenlerin yaşama daha özgeci olmalarına yol açması olabilir. Karadağ ve Mutağçılar, (2009) tarafından yapılan bir araştırmada da Sınıf öğretmenlerinin güncel durumlarda yardımseverlik konusuna bakışı, diğer öğretmenlerin güncel durumlarda yardımseverlik konusuna bakışına göre daha olumlu olarak bulunmuştur.

COVID-19 Korkusu lisans ve lisans üstü düzeyde eğitim seviyesine sahip öğretmenlerde anlamlı olarak farklılaşmaktadır. COVID-19 Korkusu 2,52 ortalama ile lisans mezunu olan öğretmenlerde en yüksek düzeydedir. Kalafatoğlu ve Yam (2021) tarafından yapılan araştırmada eğitim düzeyinin bireylerin COVID-19 korkuları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu çelişkili durumun sebebi COVID-19 korkusunun örneklem gruplarına göre farklılıklar göstermesi olabilir.

Mesleki Benlik Saygısı lisansüstü mezunu olan öğretmenlerde 2,97 ortalama ile en yüksek düzeydedir. Özgeciliği davranışı ise lisansüstü düzeyde mezuniyeti olan öğretmenlerde 4,02 ortalama ile 3,76 ortalama sahip lisans mezunu öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır. Bununla birlikte Karadağ ve Mutağçılar, (2009) tarafından yapılan bir çalışmada önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip öğretmenlerin özgeciliği düzeyleri aynı olarak bulunmuştur. Bu durum, özgeciliği davranışının eğitim düzeyine göre yine farklı örneklem gruplarında farklı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

COVID-19 Korkusu 2,56 aritmetik ortalama ile en fazla ilkököl kademesindeki öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu sırası ile 2,38 ortalama ile okul öncesi eğitim kademesi öğretmenleri ve 2,28 ortalama ile ortaokul kademesi öğretmenleri izlemektedir. Mesleki Benlik Saygısı 2,89 ortalama ile en fazla ilkököl öğretmenlerindedir. Bunu sırasıyla 2,79 ile okul öncesi öğretmenleri ve 2,73 ile ortaokul öğretmenleri izlemektedir. Özgeciliği davranışı 3,92 ortalama ile en fazla okul öncesi öğretmenlerinde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 3,78 ortalama ile ortaokul ve 3,77 ortalama ile ilkököl öğretmenleri izlemektedir. COVID-19 Korkusu en fazla ilkököl kademesindeki öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu okul öncesi eğitim kademesi öğretmenleri ve ortaokul kademesi öğretmenleri izlemektedir. Bunun nedeni araştırma grubunda bulunan ilkököl öğretmenlerin yaşça diğer gruplardan daha fazla olması olabilir. Mesleki Benlik Saygısı yine en fazla ilkököl (sınıf) öğretmenlerindedir. Bu durum da yine araştırma grubundaki sınıf öğretmenlerinin yaş durumuna bağlanarak açıklanabilir.

COVID-19 Korkusu en fazla 2,89 ortalama ile en yüksek olarak 25 ve üzeri sürede görev yapan öğretmenlerdedir. Bunu sırasıyla 2,46 ortalama ile 1-8 yıl arası görev yapanlar, 2,41 ortalama ile 9-16 yıl arası görev yapanlar izlemektedir. 2,26 ortalama ile 17-24 yıl arası en düşük ortalama sahip bulunmaktadır. Mesleki Benlik Saygısı 3,01 ortalama ile en yüksek yine 25 yıl ve üzeri sürede görev yapan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 2,85 ortalama ile 1-8 yıl arası görev süresi olanlar ve 2,79 ile 17-24 yıl görev süresi olan öğretmenler izlemektedir. 2,76 ortalama ile 9-16 yıl arası görev süresi olan öğretmenler ise en düşük ortalama sahip bulunmaktadırlar. Kutlu ve Soğukpınar (2015) tarafından yapılan bir çalışmada rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı puanları, görevdeki hizmet yılı değişkenine göre anlamlı bir farklılık

göstermediği tespit edilmiştir. Yıldırım, Kırımoğlu ve Temiz (2010) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının mesleki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı olarak farklılıklar oluşturmadığı bulgusu tespit edilmiştir. Özgecilik davranışı 4,25 ortalama ile en fazla 25 ve üzeri yıl görev süresi olan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu 4,00 ortalama ile 17-24 yıl arası görev süresi olanlar ve 3,84 ortalama ile 9-16 yıl arası görev süresi olanlar izlemektedir. 3,64 ortalama ile 1-8 yıl arası hizmet süresi bulunan öğretmenler en düşük ortalamaya sahip bulunmaktadır.

COVID-19 Korkusu 3,24 ortalama ile 8001 ve üstü arasında gelir düzeyine sahip öğretmenlerde en yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 2,45 ortalama ile 6000 TL ve altında gelir düzeyine sahip olan öğretmenler ve 2,35 ortalama ile 6001-8001 TL gelir düzeyine sahip olan öğretmenler izlemektedir. Mesleki Benlik Saygısı 2,93 ortalama ile gelir düzeyi 6001-8000 TL arasında olan öğretmenlerde en yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bunu sırasıyla 6000 TL altında gelir düzeyine sahip olan öğretmenler ile 8000 TL ve üstü düzeyde gelire sahip bulunan öğretmenler izlemektedir. Özgecilik Davranışı ise 4,26 ortalama ile en yüksek düzeyde 8001 TL ve üstü düzeyde geliri olan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bunu sırayla 6000 TL altında gelire sahip bulunan öğretmenler ile 6001-8000 TL arasında gelir düzeyine sahip bulunan öğretmenler izlemektedir. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin gelir düzeyi değişkenine ilişkin elde edilen sonuçlar bu konuya ilişkin çarpıcı bir bulgunun ortaya çıkmadığını göstermektedir.

Örneklem grubundaki öğretmenlerden 279'u kendini Dışadönük ve 108'i de kendini İçedönük olarak değerlendirmektedir. COVID-19 Korkusu ve Mesleki Benlik Saygısı puanlarında Dışadönüklük ve İçedönüklük durumuna göre anlamlı bir fark gözlenmezken, Özgecilik Davranışında anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Buna göre Dışadönük öğretmenlerin özgecilik davranışları içedönük öğretmenlerden anlamlı olarak daha fazla bulunmaktadır. Bu bulgu bu araştırmada elde edilen sınıf öğretmenlerinin daha fazla özgeci davranışa sahip oldukları bulgusu ile uyurken, yine bu bulgu Yapıcı (2001) tarafından yapılan bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin diğer insanlarla birlikte olmaktan keyip aldıkları, uzun süre yalnız kalınca kendilerini huzursuz hissettikleri, grup içerisinde kendilerini daha enerjik hissettikleri ve buna bağlı olarak da daha “dışadönük” oldukları bulgusu ile de uyumaktadır.

Öğretmenlerdeki COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı arasında, 098* düzeyinde pozitif yönlü anlamlı düşük bir ilişki bulunurken; COVID-19 Korkusu ile Özgecilik Davranışı arasında-,104* düzeyinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Mesleki Benlik Saygısı ile Özgecilik Davranışı arasında ise ,087* düzeyinde pozitif yönlü anlamlı fakat düşük bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu arttıkça Mesleki Benlik Saygısı yaklaşık yüzde 10 oranında artarken, Özgecilik Davranışı da aşağı yukarı yüzde 10 azalmaktadır.

Araştırmanın üç temel değişkeni üzerinde yapılan Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarına göre öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu Mesleki Benlik Saygısını yüzde ,010 ve Öğretmen Özgeciliğini de ,011 düzeyinde yordamaktadır. Mesleki Benlik Saygısı ise Öğretmen Özgeciliğini ,007 düzeyinde yordamaktadır. Bu durum öğretmenlerdeki COVID-19 korkusunun Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Davranışını tahmin etmede yeterli olmayan bir özellik olduğunu göstermektedir. Alan yazında bu sonuçlar ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bulunan bir çalışmaya da rastlanmamış bulunmaktadır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayalı uygulamacılara ve araştırmacılara yönelik olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

1. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerdeki COVID-19 korkusu arttıkça mesleki benlik saygısı artmakta fakat özgecilik davranışı azalmaktadır. Bu temelde özgecilik davranışı ile korku ve kaygı arasında daha farklı meslek grupları arasında yapılacak çalışmalarla bu kapsamdaki literatür genişletilebilir.
2. Öğretmenlerin mesleki benlik saygıları 31-40 yaş arası öğretmenlerde düşük seviyede bulunmuştur. Yöneticilerle ilişkiler, çalışma arkadaşlarından memnuniyet, eğitim ortamında özerkliğini gösterebilme gibi mesleki benlik saygısında etkili olan etmenlerin ayrıntılı olarak ele alınarak incelenmesi değerli bulgular sunabilir.

3. Özgecılık davranışı 30 yaş ve altı öğretmenlerde yaşı daha büyük olan öğretmenlere kıyasla daha düşük seviyede bulunmaktadır. Bunu arttırmak için de yardımseverliğin önemini vurgulayan çalışmalar yapılmalıdır.

4. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan hareketle aynı konuda araştırma yapacak olan başka araştırmacılar için de aşağıdaki öneriler sunulabilir. COVID-19 korkusu, mesleki benlik saygısı ve özgecılık arasındaki ilişkiler başka örneklemelerde ve orta öğretim kurumu öğretmenlerinde araştırılabilir. COVID-19 korkusunun başka değişkenlerle olan ilişkisi incelenebilir. Aynı konuda daha fazla derinlik içeren nitel çalışmalar planlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, M. C. ve Apak, H. (2017). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ile Özgeciliik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 93-112.
- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D. ve Pakpour, A. H. (2020). The Fear of COVID-19 Scale: Development and İntial Validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*.
- Aksoy, C. ve Atılgan, D. (2021) Covid-19 Korkusu ve Yaşam Doyum: Özel Yetenek Giriş Sınavlarına Katılan Öğrenciler Örneklemi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 40-50.
- Arıcak, O. T. ve Dilmaç, B. (2003). An İntestigation of Self-Esteem and Vocational Self-Esteem of Counseling Guidance Students. *Journal of Social Science*, 3(1), 111-23.
- Arıcak, O. T. ve Dilmaç, B. (2003). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Birtakım Değişkenler Açısından Benlik Saygısı ile Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-7.
- Arıcak, T. (1999). *Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, D. ve Akyol, K. A. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Aslan, D. ve Köksal-Akyol, A. (2006). Okul Öncesi Eğitimde Proje Yaklaşımı. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(16), 67-105.
- Ataç, A. ve Uçar, M. (2006). Önemli Bulaşıcı Hastalıklar ve Yaşam Sürelerine Etkileri. *Bilim Tarihi Araştırmaları: Salgın Hastalıklar Tarihi*, (2), 33-42.
- Aydın, R. (2007). *Türkiye’de Eğitimle İlgili Yapılan Bilimsel Toplantılarda ve Millî Eğitim Şûralarında Ele Alınan Öğretmen Sorunları ile Millî Eğitim Bakanlığı’nın Politika ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi (1980–2004)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bacanli, H. (2001). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakioğlu, F., Korkmaz, O. ve Ercan, H. (2020). Fear of COVID-19 and Positivity: Mediating Role of Intolerance of Uncertainty, Depression, Anxiety, and Stress. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 28: 1–14.

- Baloğlu, N., Karadağ, E., Çalışkan, N. ve Korkmaz, T. (2006). İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 345-358.
- Başaran, İ. E. (2000). Eğitimin Psikolojik Temelleri/Eğitim Psikolojisi. Ankara: Feryal Matbaası.
- Baumeister, R. F., Campbell, J. K., Krueger, J. I. ve Vohs, K. D. (2003). Does High Self-Esteem Cause Better Performance, Interpersonal Success, Happiness, Or Healthier Lifestyles? *Psychological Science Public Interest*, 4, 1-44.
- Bayat, B. (2003). Bireylerin Benlik Algısı (Benlik Tasarımları) Sistemi ve Bu Sistemin Davranışları Üzerindeki Rolü. *Kamu Dergisi*, 7(2), 1-11.
- Bayındır, N. (2021). Öğretmenlerin Pandemi Sonrası Okulların Açılmasına İlişkin Rezilyans Beklentisinin Belirlenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 353-362.
- Beck, A. T., Brown, G., Steer, R. A., Eidelson, J. I., & Riskind, J. H. (1987). Differentiating Anxiety and Depression: A Test of The Cognitive Content-Specificity Hypothesis. *Journal of Abnormal Psychology*, 96(3), 179.
- Boyle, G. J., Borg, M. G., Falzon, J. M. ve Baglioni, Jr, A. J. (1995). A Structural Model of The Dimensions of Teacher Stress. *British Journal of Educational Psychology*, 65, 49-67.
- Boylu, M. A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliğe Düzeyleri ile Empatik Eğilim ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çag Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Bozali, S. ve Camadan, F. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Haz Düzeylerinin Açıklanmasında Mesleki Benlik Saygısı ve Rol Fazlası Davranışların Rolünün Yapısal Eşitlik Modeliyle İncelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 5(1), 27-39.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeğinin Geliştirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 12(12), 453-464
- Camadan, F., Baştopçu, S., Tosun, G., Yangın, N. ve Kılıç, Z. (2018). Öğretmenlerin Mesleki Benlik Saygıları ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 115-136.
- Coleman, J. C. (1969). Psychology and Effective Behavior Scott, Foresman and Company.
- Coopersmith, S. (1981). Coopersmith Self-esteem Inventories: SEI. Consulting Psychologists Press

- Cüceloğlu, D. (1993). İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çiçek, İ., Tanhan, A. ve Tanrıverdi, S. (2019) Covid-19 ve Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 1091-1104.
- Çiftçi, G. E. ve Gürer, A. (2019). Özgeciliğin Davranışının Bireysel Performans Üzerindeki Etkisinde Çalışan Sessizliğinin Aracı Rolü. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17).
- Çiftçi, N. (2003). Kohlberg'in Bilişsel Ahlak Gelişimi Teorisi: Ahlak ve Demokrasi Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-77.
- Çubuk, B. (2020) COVID-19 ile Gelen Kayıp Nesne, Yas ve Depresyon. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(21), 90-99.
- De Hoog, N., Stroebe, W. ve de Wit, J. B. (2008). Heprocessing of Fear-Arousing Communications: How Biased Processing Lead Stoper Suasion. *Social Influence*, 3(2), 84-113.
- Deci, E., L. (1972). Intrinsic Motivation, Extrin Sicrein Forcement, Andinequity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 22, 113-120.
- Deniz, S. (2001). Bireyin Meslek Seçimini Etkileyen Kaynaklar: Yeni Teknolojilerden Internet. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 1-9.
- Dilmaç, B. ve Ekşi, H. (2012). Öğretmenlerin Sahip Oldukları Değerlerin ve Özgeci Davranışlarının Mesleki Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(23), 65-82.
- Dilmaç, B., Çıkılı, Y., Işık, H. ve Sungur, C. (2009). Teknik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleklerine İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Mesleki Benlik Saygısı. *Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Teknik-Online Dergi*, 8(2), 127-143.
- Douglas, D. (2018). The Social Epistemology of Anthropology: Insights from Judgment Aggregation. *Res Cogitans*, 9(1), 6.
- Dursun, Ö. Ö., Çuhadar, C. ve Tanyeri, T. (2014). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 131-142.
- Efiliti, E. ve Çıkılı, Y. (2017). Özel Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Mesleki Benlik Saygısının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- Eisenberg, S., Patterson, L. E. (1979). Helping Clients With Special Concerns. Houghton Mifflin.

- Ekşi, H., Sayın, M. ve Çelebi, D. Ç. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik ve Otantiklik Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 79-102.
- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-439.
- Esergül, S. B. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Benlik Saygıları ve İş Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Filkowski, M. M., Cochran, R. N ve Haas, B.W. (2016) Altruistic Behavior: Mapping Responses İn The Brain. *Neuroscience and Neuroeconomics*, 5, 65-75.
- Frager, R. ve Fadiman, J. (1998). Personality and Personal Growth, Wesley Longmaninc. Publishing, USA.
- Franken, R. (1994). İnsan Motivasyonu (3. baskı). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing Co.
- Gencer, N. (2020). Pandemi Sürecinde Bireylerin Koronavirüs (Kovid-19) Korkusu: Çorum Örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, 4, 1153-1173.
- Gençöz, T. (1998). Korku: Sebepleri, Sonuçları ve Başetme Yolları. *Kriz dergisi*, 6(2).
- Göksu, Ö.ve Kumcağız, H. (2020). Covid-19 Salgınında Bireylerde Algılanan Stres Düzeyi ve Kaygı Düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Güleç, H. ve Ayaz, C. Ö. (2017). Öğretmen Adaylarının Benlik Saygıları ve Mesleki Benlik Saygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 556.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Harmankaya, S. H. (2018). Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Benlik Saygısı ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Hobfoll, S. E. ve Freedy, J. (1993). Conservation of resources: A general theory applied to burnout. In W. B. Schaufeli, C. Maslach, & T. Marek (Eds.), Professional burnout: Recent developments in theory and research (pp.115-135). New York: Taylor and Francis.

- Hui, D.S., Azhar, E.I., Madani, T.A., Ntoumi, F., Kock, R., Dar, O., Ippolito G., Mchugh T.D., Memish, Z.A., Drosten, C., Zumla, A. & Petersen, E. (2020). The Continuing 2019-Ncov Epidemic Threat of Novel Coronaviruses to Global Health–The Latest 2019 Novel Coronavirus Outbreak in Wuhan, China. *International Journal Of Infectious Diseases*, 91, 264–66.
- Işık, E. N. (2006). Öğretmen Adaylarının Benlik Kavramları ile Mesleki Benlik Kavramları arasındaki bağdaşımın bazı değişkenlere göre incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- İşmen, A. E. ve Yıldız, S. A. (2005). Öğretmenliğe İlişkin Tutumların Özgecilik ve Atılganlık Düzeyleri Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42(42), 151-66
- Janssen, P. P. M., Schaufeli, W. B., & Houkes, I. (1999). Work-Related And Individual Determinants Of The Three Burnout Dimensions. *Work and Stress*, 13(1), 74-86
- Kalafatoğlu, R. M. ve Yam, C. F. Bireylerin Covid-19 Korkularının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(2), 306-323.
- Karaca, Y., Selçuk, H. M. ve Kalaycı, C. M. (2020). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin COVID-19 Fobilerinin İncelenmesi. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*.
- Karadağ, E. ve Mutaftçılar, I. (2009). Pro Sosyal Davranış Ekseninde Özgecilik Üzerine Teorik Bir Çözümleme. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, (8), 41-69.
- Khalımbaylı, K. ve Taş, B. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Özgecilik ve Mükemmeliyetçilik Anlayışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 20(14) 1566-1593.
- Köksal A., A. ve Aslan, D, A. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 51–60.
- Köksal, K., Gürsoy, A. ve Yapar, H. (2018). Özgecilik ve Çalışan Performansı Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir İnceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(4), 783-796.
- Körükçü, Ö. ve Oğuz, V. (2011). Professional Self-Respects Of The Pre-School Teacher Candidates. *Journal of Theoretical Educational Science*, 4(2), 77-85.
- Kulaksızoğlu, A. ve Dilmaç, B. (2000). İnsani Değerler Eğitimi Programı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 199-208.
- Kutlu, M. ve Soğukpınar, E. (2015). Rehber Öğretmenlerin Benlik Saygısı ile Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 84-101.

- Kuzgun, Y. (1986). Meslek Seçiminde Kararsızlık. *Eğitim Fakültesi Dergisi* (Ankara), 217
- Kuzgun, Y. (2000). Meslek Danışmanlığı: Kuramlar ve Uygulamalar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2003). Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kyriacou, C. (2001). Öğretmen Stresi: Gelecekteki Araştırmalar İçin Yönelim. *Eğitim inceleme*, 53 (1), 27-35.
- Leary, M. R., & McDonald, G. (2003). Individual Differences In Trait Self-Esteem: A Review And Theoretical Integration. In M. R. Leary & P. J. Tangney (Eds.), *Handbook of Self And Identity* (Pp. 401-418). New York: Guildford Publications.
- LeDoux, J. E. (2014). Coming To Terms With Fear. *Proceedings Of The National Academy Of Sciences Of The United States of America*, 111(8), 2871–2878.
- Li, Q., Miao, Y., Zeng, X., Tarimo, C. S., Wu, C. ve Wu, J. (2020). Prevalence and factors for anxiety during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic among the teachers in China. *Journal of affective disorders*, 277, 153-158.
- LoVette, O. K. (1997). To achieve school Reform Education leaders must focus on Teacher Self- Concept. *Education*, 118(2), 303-306.
- MacIntyre A (1967) *Secularization and Moral Change*. Oxford: Oxford University Press.
- Maslach, C. (1976). Burned-out. *Human Behavior*, 5, 16-22.
- Morens, D. M., Daszak, P., Markel, H., & Taubenberger, J. K. (2020). Pandemic COVID-19 Joins History's Pandemic Legion. *Mbio*, 11(3).
- NY. Seligman, M. E. (2007). *The Optimistic Child: A Proven Program To Safeguard Children Against Depression and Build Lifelong Resilience*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Ölçer, S. (2019). Öğretmen Adaylarının Gelecek Öğretmenlik Performansına İlişkin Beklenen ve Korkulan Olası Benlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(5), 1841-1864.
- Özdayı, N. (1992). Öğretmenlik Mesleğini Tercih Eden Öğretmenlerin Mesleki Tercihlerinin İş Tatminine Etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi* (4), 177-188.
- Özkan, G. ve Kumcağız, H. (2020). Covid-19 Salgınında Bireylerde Algılanan Stres Düzeyi ve Kaygı Düzeyleri. *Elektronik Türkiye Çalışmaları*, 15(4).

- Özşahin, F. ve Aksoy, A. (2020). Sağlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Korku Düzeyleri: Bir Özel Üniversite Örneği. *Tam Metin Bildiriler Kitabı-Sağlık Bilimleri*, 183-193.
- Pakpour, AH ve Griffiths, MD (2020). COVID-19 Korkusu ve Önleyici Davranışlardaki Rolü. *Eşzamanlı Bozukluklar Dergisi*.
- Parmaksız, İ. (2020). İyimserlik, Özgecilik ve Medeni Durumun Psikolojik Dayanıklılık Üzerindeki Etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 285-302.
- Pogere, E. F., López-Sangil, M. C., García-Señorán, M. M., & González, A. (2019). Teachers' Job Stressors and Coping Strategies: Their Structural Relationships With Emotional Exhaustion and Autonomy Support. *Teaching and Teacher Education*, 85, 269-280.
- Population İn China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729.
- Purkey, W. (1988). Danışmanlar İçin Benlik Kavramı Teorisine Genel Bir Bakış. Danışmanlık ve Personel Hizmetleri Üzerine ERIC Takas Odası, Ann Arbor, Mich.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and The Adolescent Self-İmage*. Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1965). Themeasurement Of Self-Esteem, Societyandtheadolescent Self-İmage. Princeton, 16-36. Coopersmith, S. (1981). *Coopersmith Self-esteem Inventories: SEI*. Consulting Psychologists Press
- Rosse, J. G., Boss, R. W., Johnson, A. E. ve Crown, D. F. (1991). Conceptualizingthe role of self-esteem in theburnoutprocess. *Group& Organization Studies*, 16(4), 428-451.
- Sargın, N. ve Kutluca, V. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Yetişkinlerin Tepkileri. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 47-59.
- Sayın, S. (2003). “Farklı Programlarda Okuyan Öğretmen Adayı Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilimi, Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum ve Mesleki Benlik Saygısı”. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (6), 74-84.
- Schimmenti, A., Billieux, J.ve Starcevic, V. (2020). The four horsemen of fear: An integrated model of understanding fear experiences during the COVID-19 pandemic. *Clinical Neuropsychiatry*, 17(2), 41-45.
- Scott, C., Cox, S. ve Dinham, S. (1999). İngilizce Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Motivasyonu, Memnuniyeti ve Sağlığı. *Eğitim Psikolojisi*, 19 (3), 287-308.
- Seligman, M. E. (2007). *The optimistic child: A proven program to safeguard children against depression and build lifelong resilience*. Houghton Mifflin Harcourt.

- Strong, P. (1990). Epidemic psychology: A model. *Sociology of Health & Illness*, 12(3),249–259.
- Super, D. E. ve Bohn, M. J. (1970). *Occupationalpsychology*. Wadsworth Publishing Company.
- Super, D. E., Starishevsky, R., Matlin, N. ve Jordaan, J. P. (1963). Career development; Self-concept theory.
- Suraiya, N. ve Jamal, S. (2011) Impact of Self-Esteem of Secondary School Teachers on Teacher Effectiveness, *Think India Journal*, Vol-22-Issue-10-November, s:1420-1428.
- Şahin, Y. F. (2020). Psikolojik Danışmanların Covid-19’a, Yüz Yüze ve Çevrimiçi Psikolojik Danışma Yapmaya, Yüz Yüze ve Çevrimiçi Eğitim Almaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 496-522.
- T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Platformu <https://covid19.saglik.gov.tr/> Erişim tarihi: 04.12.2020
- Tabassum, F., & Ali, M. A. (2012). Professional Self-Esteem Of Secondary School Teachers. *Asian Social Science*, 8(2), 206.
- Talidong, K. J. B. ve Toquero, C. M. D. (2020). Philippine teachers’ practices to deal with anxiety amid COVID-19. *Journal of Loss and Trauma*, 25(6-7), 573-579.
- Taylor, S., Landry, C. A., Paluszek, M. M., Fergus, T. A., McKay, D. ve Asmundson, G. J. G. (2020). Development and initial validation of the COVID stress scales. *Journal of Anxiety Disorders*, 72 (May), 102232.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları Teacher Profession in Turkey and its Problems. *Journal of Contemporary Education*, 11(116), 1-9.
- Tekışık, H. H. (1987). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Tunç, A ve Atıcı, F. Z. (2020) Dünyada ve Türkiye’de Pandemilerle Mücadele: Risk ve Kriz Yönetimi Bağlamında Bir Değerlendirme. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 329-362.
- Tutal, V. ve Efe, M. (2020). Bireylerin Psikolojik Sağlamlık ve Covid-19 Korkularının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(74).
- Türktemiz, H., Bayraktar, I., Çobanoğlu, H. O. ve Nalbant, Ö. (2020). Spor Salonlarında Egzersiz Yapan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi. III. International Conference On Covid-19 Studies. Tam Metin Bildiriler Kitabı, 116-124.

- Uçar, R. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgınında Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerinin Yaşam Kalitelerine İlişkin Görüşleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 463-486.
- Uslusoy, E. Ç., Gürdoğan, E. P. ve Kurt, D. (2016). Hemşirelerde Mesleki Benlik Saygısı ve Meslektaş Dayanışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 29-35.
- Ümmet, D., Ekşi, H. ve Otrar, M. (2013). Özgecilik (Altruism) Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 301-321.
- Vroom, V. H. ve Deci, E. L. (1972). An Overview Of Work Motivation. *Reading in industrial and organizational psychology*. NY.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S. ve Ho, R. C. (2020). Immediate Psychological Responses and Associated Factors During The Initial Stage Of The 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic Among The General
- WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard <https://covid19.who.int/> Erişim tarihi: 06.12.2020
- WHO Coronavirus https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1 Erişim tarihi: 20.11.2020
- Yakut, E., Kuru, Ö. ve Güngör, Y. (2020). Sağlık Personelinin Covid-19 Korkusu ile Tükenmişliği Arasındaki İlişkide Aşırı İş Yükü ve Algılanan Sosyal Desteğin Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeliyle Belirlenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 83, 241-262.
- Yalçın, İ. (2020). COVID-19 Korkusu ile Ruh Sağlığı Değişkenleri Arasındaki İlişkide Koruyucu ve Risk Faktörlerinin Moderatör Etkisi.
- Yapıcı, Ş. I. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Kişilik Profilleri.
- Yavuzer, H., İşmen Gazioğlu, A. E., Yıldız, A., Demir, İ., Giorgetti, M. F., Kılıçarslan, A., ve Sertelin, Ç. (2006). Öğretmen Özgeciliği Ölçeği: Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 947-972
- Yıldırım, M. ve Topçuoğlu, P. (2016). Özgeciliğin çeşitli demografik değişkenlerle incelenmesi: Sakarya örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 40-53.
- Yıldırım, Y., Kırımoğlu, H. ve Temiz, A. (2010). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay İl Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(1), 29-35

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğretmenim;

Psikoloji bilim dalında yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Tez konum Öğretmenlerde COVID-19 Korkusu ile Mesleki Benlik Saygısı ve Özgecilik Arasındaki ilişkileri belirlemektir. 10-15 dakika zamanınızı alacak olan bu anketi yanıtlamakla tezime çok önemli bir katkı yapmış olacaksınız. Ankete katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Vereceğiniz cevaplar araştırma dışı amaçlar için kesinlikle kullanılmayacaktır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
Çağrı BALOĞLU

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum. Toplanan verilerin bilimsel amaçlı kullanılmasını kabul ediyorum.

☐ Evet

Cinsiyetiniz? *

1. KADIN
2. ERKEK

Yaşınız? (Lütfen yazınız) *

Kısa yanıt metni

Medeni durumunuz *

- ☐ Bekar
- ☐ Evli

Branşınız (Alan) *

- ☐ Okul Öncesi Öğretmeni
- ☐ Sınıf Öğretmeni
- ☐ Matematik ve Fen Alanı Öğretmeni
- ☐ Türkçe ve Sosyal Alanlar Öğretmeni
- ☐ Güzel Sanatlar Öğretmeni
- ☐ Yabancı Dil Öğretmeni

Meslekteki Hizmet Yılınız (Lütfen rakam olarak belirtiniz) *

Kısa yanıt metni

Aylık geliriniz (Lütfen rakam olarak belirtiniz) *

Kısa yanıt metni

Kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? *

- ☐ İçedönük
- ☐ Dışadönük

EK 2: Koronavirüs (Covid-19) Korkusu Ölçeği

Değerli Katılımcı, aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.

1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum					
	1	2	3	4	5
1. Koronavirüsten (Covid-19) çok korkuyorum.					
2. Koronavirüsü düşünmek beni rahatsız ediyor.					
3. Koronavirüsü düşündüğümde ellerim soğuk soğuk terliyor.					
4. Koronavirüs nedeniyle hayatımı kaybetmekten korkuyorum.					
5. Sosyal medyada koronavirüsle ilgili hikayeleri ve haberleri gördüğümde gerilir veya endişelenirim.					
6. Koronavirüse yakalanacağım korkusundan dolayı uyuyamıyorum.					
7. Koronavirüse yakalanacağımı düşündüğümde kalbim hızla çarpmaya başlıyor.					

EK 3: Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği

	Açıklama: Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyun ve size uygunluk derecesine göre <i>Tamamen Katılıyorum</i> , <i>Katılıyorum</i> , <i>Kararsızım</i> , <i>Katılmıyorum</i> , <i>Kesinlikle Katılmıyorum</i> cevaplarından <u>size uygun olanın</u> karşısında yer alan boşluğa X işareti ile belirtiniz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz, işaretli ifade bırakmayınız. Olmak istediğiniz durumu değil, gerçekte varolan tutumunuzu belirtiniz. İfadelerin <i>doğru</i> ya da <i>yanlış</i> cevabı yoktur önemli olan sizin nasıl hissettiğinizdir. İlgi ve yardımınız için Teşekkür ederim.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1.	Kendimi sahip olduğum mesleğimden daha iyi mesleklere layık görüyorum.					
2.	Mesleğim benim için çok önemlidir.					
3.	Mesleğimi kişiliğime uygun bulmuyorum.					
4.	Mesleğim sorulduğunda gurur duyarak bir cevap veremiyorum.					
5.	Mesleğimde üretken ve verimli olabileceğimi düşünüyorum.					
6.	Mesleğimi istemeyerek seçtim.					
7.	Mesleğim benim benliğimin bir parçasıdır.					
8.	Mesleğimin gerektirdiği zihinsel etkinliklere kendimi veremiyorum.					
9.	Mesleğime çok saygı duyuyorum.					
10.	Tercih hatası yüzünden şu anda istemediğim bir meslek alanındayım.					
11.	Mesleğimin aranan ve istenilen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					

12.	Mesleğimin değerlerini hala benimseyebilmiş değilim.					
13.	Mesleğimden memnunum.					
14.	Mesleğim insanlar üzerinde etki bırakabilecek niteliklere sahiptir.					
15.	Mesleğimi küçümsüyorum.					
16.	Mesleğime duygusal olarak kendimi verebiliyorum.					
17.	Bu mesleği seçtiğim için kendi içimde çatışma yaşadığım olur.					
18.	Mesleğim vasıtasıyla insanlık için önemli ve faydalı işler başarabilirim.					
19.	Yeteneklerimin mesleğime uygun olmadığını düşünüyorum.					
20.	Mesleğimin parlak bir geleceği olduğunu düşünüyorum.					
21.	Mesleğimi değiştirmeyi düşünüyorum.					
22.	Mesleğimin benim ihtiyaçlarımı karşılayamayacağını düşünüyorum.					
23.	Onur duyarak söyleyebileceğim bir mesleğim olmasını isterdim.					
24.	Mesleğimi kendim istediğim için yapacağım.					
25.	Mesleğime ilişkin olumsuz bir eleştiri aldığımda onu değersiz görme eğilimine giriyorum.					
26.	Yeri geldiğinde mesleğimi rahatlıkla savunabilirim.					
27.	İlgilerimin mesleğime uygun olmadığını düşünüyorum.					
28.	Mesleğimin itibarlı olduğunu düşünüyorum.					
29.	Gerçekte zevk almadığım halde, mesleğimden zevk alıyormuş gibi görünürüm.					
30.	Mesleğim, bir meslekte bulunmasını istediğim özelliklere sahip.					

EK 4: Öğretmen Özgeciliik Ölçeği

Sayın Öğretmen;

Aşağıda verilen ifadelerdeki davranışları geçmişte ve şu anda **ne sıklıkla** yaptığınızı düşünerek cevaplayınız. Bilgileriniz ve görüşleriniz yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağından, isim yazmanıza gerek yoktur. Göstereceğiniz önem ve ilgi bu araştırmanın güvenilirlik düzeyini yükseltecektir. Katkılarınız için şimdiden çok teşekkür ederiz. Saygılarımızla.

		Hiçbir zaman				Her zaman
1.	Yoksul öğrencilerin eğitimlerini sürdürebilmeleri için maddi yardımda bulundum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.	Okulda ihtiyacı olan biri/birileri için kan bağışında bulundum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3.	Eğitim ile ilgili konularda (kampanyalar, vakıflar v.b.) maddi bağışta bulundum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4.	Okulda kavga eden birilerini gördüğümde araya girip ayırdım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.	Okulda meydana gelen kaza, hastalık gibi acil durumlarda zarar görenlere görevim olup olmadığını göz önüne almaksızın her türlü yardımda bulundum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6.	Yangın, sel, deprem gibi afet durumlarında kendimden önce okuldakilerin güvenliği için çabaladım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7.	Eğer alan farkı yoksa, derse giremeyecek durumda olan öğretmenlerin yerine kendi isteğimle derse girdim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8.	Birlikte çalıştığım öğretmenler nöbet tutamayacak durumda olduklarında onların yerine gönüllü olarak nöbet tuttum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9.	Ders programlarında problem yaşayan öğretmenler için kendi ders programımda gönüllü olarak gün/saat değişikliği yaptım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.	Görevim dışında kalan durumlarda dahi rahatsızlanan (ya da tek başına tuvalete gidemeyen v.b.) öğrencilere yardım ettim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	Okuldaki herhangi birine (öğrenci, öğretmen, ziyaretçi vb) kitap, poşet gibi eşyalarını taşımasında yardımcı oldum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.	Mesai saatinin bitiminde gelse bile benimle sıkıntısını paylaşmak isteyen öğrencilere zaman ayırdım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

